

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ-ΑΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :ΣΥΚΙΑΝΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ :ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΒΑΡΔΑΛΑ 11225

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΚΕΦΑΛΑΙΑ

1.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1.ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	Σελ.3
1.2.ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	Σελ. 4
1. 3. ΟΡΙΣΜΟΣ.....	Σελ. 5

2.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2. 1.Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ.....	Σελ.6-8
2.2. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	Σελ. 8-10

3.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3. 1.ΑΙΤΙΑ.....	Σελ.11
3.2.ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ.....	Σελ.12-14

4.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1.ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ-ΓΙΑΤΡΟΙ(ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ).....	Σελ.15
4. 2.ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ.....	Σελ. 16
4.3.ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ-ΦΠΑ(ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ).....	Σελ. 17-18

5.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5. 1.ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ.....	Σελ.18-21
5.2. ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ-ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ.....	Σελ.21-25
5.3.ΤΑ ΕΠΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ.....	Σελ.26-32

6.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6. 1.ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ.....	Σελ.32-38
6.2.ΠΟΙΝΕΣ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ.....	Σελ.38-44
6.3.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	Σελ.45

ΑΝΑΦΟΡΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	Σελ.46
-----------------------------------	---------------

1.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1.ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα είναι ένα συνηθές φαινόμενο σε όλους τους τομείς της οικονομίας.Οι μικρές και οι μεγάλες επιχειρήσεις,το δημόσιο αλλά και άλλοι κλάδοι της σύγχρονης οικονομίας βάλλονται από αυτό το φαινόμενο με αποτελέσματα δυσχερή για την κοινωνία αλλά και την σύγχρονη επιχειρηματικότητα.

Σε αυτή την εργασία θα μελετήσουμε αυτό το φαινόμενο σε βάθος,θα δούμε από που προήλθε,ποιές είναι οι συνεπειές του και πώς αντιμετωπίζεται.

Στόχος είναι να μάθουμε εκτενέστερα για την φοροδιαφυγή στην Ελλάδα ώστε να μπορέσουμε στο μέλλον,να εξαλείψουμε το φαινόμενο και να επικρατεί διαφάνεια, αλλά και η Ελλάδα να γίνει παράδειγμα μίμησης για τα υπολοίπα κράτη της Ευρωπαϊκής Ενωσης και όχι μόνο.

.Βέβαια, η φοροδιαφυγή και η εκτασή της,είναι διευρυμένη σε παγκόσμιο επίπεδο.Σε άλλες χώρες περισσότερο και σε άλλες λιγότερο και κυρίως στην Ευρώπη με πρωταθλήτρια χώρα την Ελλάδα.

1.2.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φοροδιαφυγή αντικατοπτρίζει το έλλειμμα της αμοιβαίας εμπιστοσύνης κράτους – πολιτών.

Το φαινόμενο αυτό αποτελεί μάστιγα για το κοινωνικό σύνολο και πιθανά να μην επιτευχθεί ολικά η αντιμετώπισή του.

Η σπουδαιότητα αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής είναι μεγάλη κι αυτό θα φανεί σε περίπτωση **μείωσης της κατά 20 δισ. ευρώ** που θα μπορούσε είτε να μειώσει τους φόρους που καταβάλλουν όλοι οι φορολογούμενοι **κατά 30%** περίπου, είτε να εξαλείψει το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας, είτε να επιτρέψει έναν συνδυασμό και των δύο.

Η εργασία αυτή θα προσπαθήσει να απεικονίσει μέσα από ιστορική αναδρομή, διαγράμματα και περιγράφοντας αίτια, συνέπειες και τρόπους αντιμετώπισης, το φαινόμενο της φοροδιαφυγής.

Θα μπορούσαμε να πούμε πως η φοροδιαφυγή αποτελεί ένα από τα βασικότερα αρνητικά στοιχεία της οικονομικής μας ζωής κι αυτό διαπιστώνεται μέσα από έρευνες που δείχνουν ότι μισθωτοί και συνταξιούχοι δηλώνουν το 74% του συνολικού εισοδήματος φυσικών προσώπων, ενώ οι ελεύθεροι επαγγελματίες μόλις το 4%!

Στο πρώτο κεφάλαιο θα μάθουμε τι είναι η φοροδιαφυγή.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα μάθουμε για την φοροδιαφυγή στην αρχαία Ελλάδα και την ιστορική της αναδρομή.

Στο τρίτο κεφάλαιο εμφανίζονται τα αίτια της και οι παράγοντες που την δημιουργούν.

Στο τέταρτο κεφάλαιο θα δούμε παραδείγματα, διαγράμματα και τις συνεπειές της.

Στο πέμπτο κεφάλαιο θα μάθουμε για την πορεία της φοροδιαφυγής στην περιφέρεια της Ελλάδας, τι σχέση έχει με το λαθρεμπόριο καυσίμων και ποιά είναι τα επτά μυστικά της.

Τέλος στο έκτο κεφάλαιο θα δούμε πως αντιμετωπίζεται και ποιό είναι το τελικό συμπέρασμα.¹

¹ www.foreignpress-gr

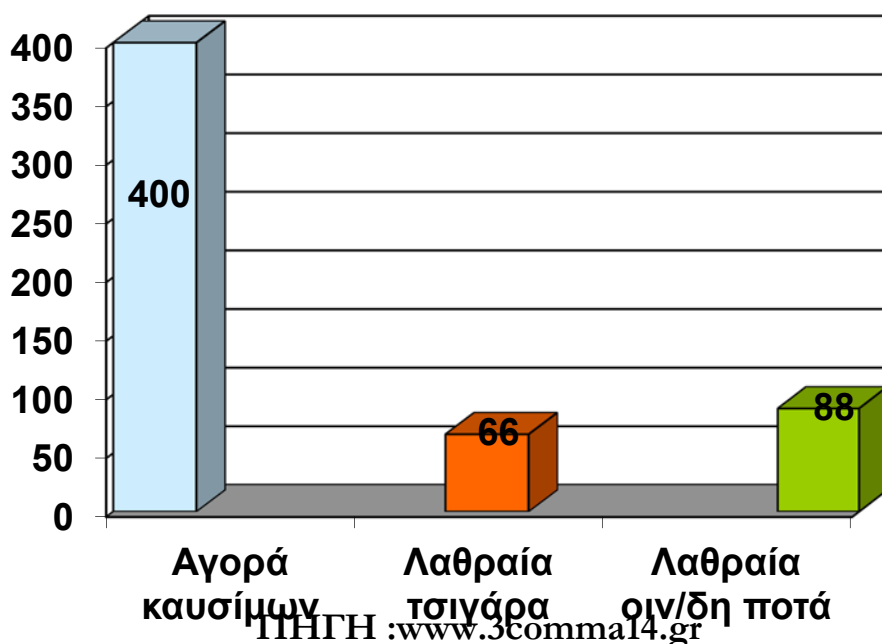
1.3.ΟΡΙΣΜΟΣ

Λέγοντας φοροδιαφυγή εννοούμε την μη εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων ή γενικότερα τη μείωση των υποχρεώσεων αυτών με παράνομες ενέργειες και με καταστρατήγηση των φορολογικών νόμων. Η φοροδιαφυγή είναι κοινωνικό αδίκημα και μπορεί να θεωρηθεί το μεγαλύτερο των εγκλημάτων, επειδή προσβάλλει το συμφέρον του κοινωνικού συνόλου.

Κάποια παραδείγματα της φοροδιαφυγής είναι :

- Η μη έκδοση φορολογικών στοιχείων στις συναλλαγές, όπως αποδείξεων λιανικής πώλησης, αποδείξεων παροχής υπηρεσιών, τιμολογίων ή άλλων στοιχείων.
- Η έκδοση πλαστών ή εικονικών στοιχείων, η λήψη εικονικών και η νόθευση των φορολογικών στοιχείων.
- Η μη εμφάνιση των συναλλαγών στα τηρούμενα βιβλία.
- Η αλλοίωση των δεδομένων των βιβλίων και στοιχείων.
- Η μη υποβολή των φορολογικών δηλώσεων.
- Η υποβολή ανακριβών φορολογικών δηλώσεων.
- Η μη καταβολή των εισπραχθέντων ή παρακρατηθέντων υπέρ του δημοσίου φόρων κ.λπ.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

2.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2.1.Η ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ

Η οικτρή οικονομική μας κατάσταση, η ανατροπή κοινωνικών κατακτήσεων και οι αποκαλύψεις περί διαφθοράς ενοίκων του κρατικού οικοδομήματος (των ρετιρέ αλλά και των υπογείων) μονοπωλούν καθημερινά τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Σε τέτοιες αρνητικές συγκυρίες την κρίση την πληρώνουν πρωτίστως αυτοί που δεν έχουν στον ήλιο μοίρα. Η απαίτηση να τιμωρηθούν οι καταχραστές του δημοσίου χρήματος και οι επίορκοι κρατικοί λειτουργοί (όχι και τόσο ολιγάριθμοι), και μάλιστα με δήμευση των περιουσιών τους, είναι διάχυτη. Εχουμε όμως και άλλα αρνητικά φαινόμενα. Μια διαβρωμένη κρατική μηχανή όπως η δική μας δυσκολεύεται να πατάξει ικανοποιητικά τη φοροδιαφυγή, που στον τόπο μας είναι ιδιαίτερα τροφαντή καθώς ταΐζεται γενναία και από την απύθμενη ανοχή της ελληνικής κοινωνίας.

Η φοροδιαφυγή είναι ένα πολύ παλιό «σπορ» το οποίο πιθανόν πρωτοεμφανίστηκε μαζί με τη φορολογία. Το ύψος των φόρων, όπως και η είσπραξή τους, απασχολούσε ανέκαθεν τους κυβερνώντες, ιδιαίτερα μάλιστα σε περιόδους οικονομικών κρίσεων όπως αυτή που βιώνουμε σήμερα. Καθημερινά σχεδόν ακούμε για επιβολή νέων φόρων ή για αύξηση των ήδη υπαρχόντων, όπως επίσης και για λαμπρές επιδόσεις των ράμπο του ΣΔΟΕ. Έχει υποστηριχθεί ότι, αν ένας υπουργός Οικονομικών κατορθώσει να φορολογήσει το 75% των φορολογητέων κεφαλαίων, θα έχει επιτελέσει ηράκλειο άθλο.

Δεινές οικονομικές κρίσεις ξέσπασαν και στην Αθήνα του 4ου αι. π.Χ., συνοδευόμενες επίσης από φαινόμενα διαφθοράς. Η φορολογία των συμμάχων ήταν πλέον μακρινό όνειρο, τα έσοδα από τη φορολογία των εμπορευμάτων που έφθαναν στο λιμάνι του Πειραιά, λόγω πτώσης των εμπορικών δραστηριοτήτων, είχαν μειωθεί, ενώ η εκμετάλλευση των μεταλλείων του Λαυρίου είχε περιοριστεί. Στην προσπάθειά του το αθηναϊκό κράτος να πετύχει αύξηση των οικονομικών πόρων του κάνει συνεχώς μεταρρυθμίσεις στο φορολογικό σύστημα. Μία από τις πιο γνωστές είναι η

μεταρρύθμιση που έγινε επί άρχοντος Ναυσινίκου (378-377 π.Χ.) και συνοδεύθηκε από απογραφή της περιουσίας των φορολογουμένων. Σύμφωνα με αρχαία μαρτυρία, η περιουσία αυτή υπολογίστηκε σε 5.750

τάλαντα. Εδώ απλώς υπενθυμίζω ότι το αθηναϊκό κράτος συνήθως νοίκιαζε τους διάφορους φόρους έπειτα από δημόσιους διαγωνισμούς. Ο πλειοδότης έδινε αμέσως το συμφωνηθέν ποσό και στη συνέχεια φρόντιζε να το εισπράξει από τους υπόχρεους, φυσικά με το παραπάνω.

Μια χρονιά στις αρχές του 4ου αι. π.Χ. ένας πλειοδότης ξέρουμε ότι πλήρωσε ως φόρο επί των εισαγομένων και εξαγομένων από το λιμάνι του Πειραιά προϊόντων 30 τάλαντα και εισέπραξε 36. Κέρδισε, δηλαδή, 6 τάλαντα (περίπου 3.500 μεροκάματα). Έπειτα από τρία χρόνια ένας άλλος πλειοδότης, πιο γενναιόδωρος, έδωσε στο κράτος για τον ίδιο φόρο 36 τάλαντα, δεν γνωρίζουμε όμως το ποσό που κέρδισε. Επειδή ο σχετικός φόρος ήταν 2% επί της αξίας των διακινηθέντων προϊόντων, μπορούμε να υπολογίσουμε τη συνολική τους αξία. Κόστιζαν γύρω στα 1.800-2.000 τάλαντα, ποσό που ισοδυναμούσε περίπου με 1.000.000-1.200.000 μεροκάματα.

Σε δύσκολες οικονομικές καταστάσεις εξυπακούεται ότι δεν υπήρχε μεγάλο ενδιαφέρον για συμμετοχή στους δημόσιους αυτούς διαγωνισμούς. Έτσι το κράτος έπρεπε το ίδιο να φροντίσει για την είσπραξη των φόρων. Μια σχετική ιστορία, η οποία συνέβη κατά τη φορολογική μεταρρύθμιση του 378-377 π.Χ., είναι ενδεικτική. Πρωτοστατεί ο Ανδροτίων Ανδρωνος, ένα αμφιλεγόμενο πρόσωπο της αθηναϊκής δημόσιας ζωής. Πρότεινε στους Αθηναίους τρεις τρόπους για να γεμίσουν το κρατικό ταμείο. Ο ένας ήταν να βάλουν χέρι στα ιερά τους και να λιώσουν τα χρυσά αφιερώματα που υπήρχαν σ' αυτά κόβοντας στη συνέχεια χρυσά νομίσματα. Ο άλλος ήταν να επιβάλουν έκτακτους φόρους και ο τρίτος να κυνηγήσουν τους φοροφυγάδες. Όπως ήταν αναμενόμενο, προτιμήθηκε η τρίτη λύση. Ο ίδιος ο Ανδροτίων έπεισε τους Αθηναίους να τον ορίσουν φοροεισπράκτορα που θα αναλάμβανε να εισπράξει τη φοροδιαφυγή, κάτι που τελικά και έκανε, όχι όμως με ιδιαίτερη επιτυχία, αν και χρησιμοποίησε καταπιεστικά και ενίοτε απάνθρωπα μέσα. Εισορμούσε με τους μπράβους του σε σπίτια οφειλετών σπάζοντας τις πόρτες

και κάνοντας τα στρώματα των κρεβατιών άνω-κάτω προκειμένου να εντοπίσει τυχόν κρυμμένους θησαυρούς, βασάνιζε πολίτες για να εισπράξει ακόμη και... πενταροδεκάρες. Εντρομοι οι ένοικοι εγκατέλειπαν τα σπίτια τους και πηδώντας από στέγη σε στέγη ζητούσαν καταφύγιο σε γειτονικά τους πρόσωπα.

Ο ίδιος ο Ανδροτίων δεν ήταν ένα άμεμπτο δημόσιο πρόσωπο, όπως δηλαδή συμβαίνει και με σημερινούς φοροεισπράκτορες. Λίγο πριν από τα μέσα του 4ου αι. π.Χ., δοθείσης ευκαιρίας, δεν δίστασε, μαζί με φίλους του, να οικειοποιηθούν εννιάμισι τάλαντα. Καθώς η... λαδιά αποκαλύφθηκε και οι τότε νόμοι ήταν αυστηροί και εφαρμοστέοι, καταδικάστηκαν να πληρώσουν το διπλάσιο του ποσού που είχαν καταχρασθεί. Αδυνατώντας να πληρώσουν το βαρύ πρόστιμο και προ του κινδύνου να οδηγηθούν στις φυλακές έθεσαν σε εφαρμογή, με τη βοήθεια πολιτικών φίλων τους, μια νομικίστικη διαδικασία που απέτρεπε την επαπειλούμενη φυλάκισή τους, εξασφαλίζοντας όμως και την επιστροφή των εννιάμισι ταλάντων.²

2.2.ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η οικονομική κοινότητα έστρεψε την προσοχή της στην μελέτη του φαινομένου στα τέλη της δεκαετίας του εξήντα (1960) και στις αρχές του εβδομήντα (1970). Ο κύριος λόγος ήταν η δημοσίευση μιας σειράς ερευνών που τόνιζε την μεγάλη έκταση του σε πολλές Δυτικές χώρες. Παρότι οι εκτιμήσεις του πραγματικού μεγέθους της φοροδιαφυγής κατά την περίοδο εκείνη στηριζόντουσαν σε στατιστικές μεθόδους επιρεπείς σε σημαντικά στατιστικά λάθη, η εντύπωση που δημιουργήθηκε ήταν ότι η φοροδιαφυγή αποτελούσε ένα σημαντικό κομμάτι οικονομικής δραστηριότητας στο οποίο οι οικονομικοί δρώντες αφιέρωναν πολύ χρόνο και οικονομικούς πόρους.

Μία από τις πρώτες εμπειρικές έρευνες πραγματοποιήθηκε από τον M.Rey το 1965. Ο M.Rey μελέτησε την περίπτωση του Ιταλικού γενικού φόρου πωλήσεων (Italian General Sales Tax) ο οποίος επιβαλόταν στην πλειψηφία των καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών. Υπολόγισε ότι από το σύνολο των προβλεπόμενων εσόδων μόνο το 52,46% αυτών εισπράχθηκαν. Ο

² ΜΙΧΑΛΗΣ Α.ΤΙΒΕΡΙΟΣ

Gutman το 1976 υπολόγισε ότι το 10% του συνόλου της οικονομικής δραστηριότητας της Αμερικανικής οικονομίας διεξαγόταν στην μαύρη αγορά, ενώ ο Feige την ίδια περίοδο υπολόγισε ότι 369 δισεκατομύρια δολάρια διακινούνταν έξω από την νόμιμη αγορά. Από εκεί και ύστερα, κανένας οικονομολόγος δεν μπορούσε να αρνηθεί την ανάγκη ενός θεωρητικού υποδείγματος που να εξηγεί την συμπεριφορά του φαινομένου.

Το βασικό θεωρητικό μοντέλο μελέτης του φαινομένου αναπτύχθηκε από τους Allingham και Sandmo το 1972 και τον Yitzaki το 1974. Ένας ορθολογικός οικονομικός δρων, προσπαθεί να επιλέξει το άριστο επίπεδο εισοδήματος που θα δηλώσει στις φορολογικές αρχές σε ένα αβέβαιο περιβάλλον με σταθερές συνιστώσες το αρχικό του εισόδημα, την πιθανότητα να αποκαλυφθεί η απάτη του, τον φορολογικό συντελεστή και το πρόστιμο. Το μοντέλο, πιστό στην φιλοσοφία του νεοκλασικού υποδείγματος, προσδιορίζει σχέσεις αλληλεξάρτησης μεταξύ των προαναφερθέντων συνιστωσών και χαράσσει τις κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής που θα πρέπει να ακολουθηθεί για να περιοριστεί το μέγεθος της φοροδιαφυγής.

Ένα από τα βασικά μηνύματά του, είναι η αρνητική σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ του μεγέθους της φοροδιαφυγής και του φορολογικού συντελεστή: όταν ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται, το μέγεθος του φοροδιαφεύγοντος εισοδήματος μειώνεται. Το συμπέρασμα αυτό ερχόταν σε αντίθεση με την επικρατούσα διαισθητική άποψη του οικονομικού κόσμου ότι όσο πιο μεγάλος είναι ο φορολογικός συντελεστής τόσο πιο μεγάλα τα φορολογικά βάρη του ατόμου άρα τόσο μεγαλύτερο θα είναι και το μέγεθος της φοροδιαφυγής. Οι Allingham, Sandmo και Yitzaki απέδειξαν ότι αυτό δεν ισχύει. Παρότι το μοντέλο στηριζόταν στην υπόθεση ενός ατόμου που χαρακτηρίζεται από αποστροφή στον κίνδυνο(risk aversive agent) το συμπέρασμα αυτό αποτέλεσε σήμα κατατεθέν της επιστημονικής βιβλιογραφίας του φαινομένου της φοροδιαφυγής.

Ένα από τα μεγάλα μειονεκτήματα του βασικού μοντέλου ήταν η απουσία του κράτους σαν ενεργός οικονομικός παράγοντας. Ο Kolm από το 1973 δήλωνε ότι δεν μπορούμε να κατανοήσουμε σε βάθος το φαινόμενο της φοροδιαφυγής χωρίς να λάβουμε υπόψιν μας τον ρόλο του κρατικού φορέα στην όλη διαδικασία. Οι κρατικές αρχές επιβάλλουν το εκάστοτε φορολογικό

σύστημα και τους μηχανισμούς προστασίας αυτού και άρα επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την συμπεριφορά των ατόμων. Πρέπει λοιπόν να εξετάσουμε σε βάθος τους στόχους του κρατικού φορέα και τις μεθόδους επίτευξης αυτών. Η εισαγωγή του κρατικού φορέα στο μοντέλο ανάλυσης της φοροδιαφυγής πραγματοποιήθηκε από τον Sandmo το 1981. Ο στόχος του κρατούς δεν είναι απλώς να συλλέξει έσοδα αλλά να μεγιστοποιήσει την κοινωνική ευημερία. Η χρησιμοποίηση της συνάρτησης κοινωνικής ευημερίας έδωσε νέα προοπτική στην όλη ανάλυση του φαινομένου.

Παρότι η εκτενή εισαγωγή του κρατικού φορέα στα μοντέλα της φοροδιαφυγής διεύρυνε τους αναλυτικούς ορίζοντες των οικονομολόγων, δημιούργησε ασάφεια στις αρχικές συναρτησιακές σχέσεις των βασικών παραγόντων του φαινομένου. Ξεκίνησε λοιπόν την δεκαετία του 80 μία σειρά εμπειρικών μελετών προκειμένου να αποσαφηνιστεί η επίδραση των φόρων, των προστίμων και των πιθανοτήτων αποκάλυψης της απάτης στο μέγεθος της φοροδιαφυγής. Το αποτέλεσμα ήταν συναρπαστικό. Αντί να αποσαφηνιστούν οι βασικές σχέσεις, άρχισε να δημιουργείται η εντύπωση ότι με βάση τα πραγματικά μεγέθη των προσδιοριστικών παραγόντων στις περισσότερες χώρες του Δυτικού κόσμου, το μέγεθος της φοροδιαφυγής ήταν πολύ μικρό!

Το ενδιαφέρον των οικονομολόγων από την δεκαετία του ενενήντα μέχρι σήμερα επικεντρώθηκε στο αίνιγμα της νομιμοφροσύνης απέναντι στα φορολογικά βάρη (Tax Compliance Puzzle). Οι εμπειρικές έρευνες της προηγούμενης δεκαετίας ανέδειξαν νέους, μη οικονομικούς παράγοντες που μπορεί να επηρεάζουν τις αποφάσεις των ατόμων. Μεταξύ αυτών οι πιο σημαντικοί είναι οι ηθικοί φραγμοί, το ψυχολογικό κόστος, οι κοινωνικές νόρμες, η εμπιστοσύνη προς την εκάστωτε κυβέρνηση κλπ. Όλοι αυτοί οι παράγοντες φαίνεται να επηρεάζουν με ανασταλτικό τρόπο την απόφαση των ατόμων να αποκρύψουν μέρος των πραγματικών οικονομικών μεγεθών τους από τις φορολογικές αρχές.³

³ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΙΣΣΑΣ

3.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1.ΑΙΤΙΑ

Κύρια αίτια που επιδρούν στην φοροδιαφυγή είναι κυρίως τα εξής:

- Η έλλειψη φορολογικής συνείδησης ή η άμβλυνσή της, όπως και η ελαστική φορολογική συνείδηση αρκετών πολιτών της χώρας.
 - Η αδράνεια, η αδιαφορία, η ανοχή, η παθητική θέση ή ακόμη η συμμετοχή των ίδιων των πολιτών στη φοροδιαφυγή.
 - Η πολυνομία και η συνεχής μεταβολή των φορολογικών νόμων.
 - Η έλλειψη κλίματος αμοιβαίας εμπιστοσύνης ή, το χειρότερο, αμοιβαία δυσπιστία κράτους και πολιτών.
 - Η ανεπάρκεια του φορολογικού συστήματος για τη σωστή ρύθμιση των φορολογικών υποχρεώσεων.
 - Η αδυναμία αντικειμενικού προσδιορισμού της φορολογητέας ύλης, σε αρκετές περιπτώσεις.
 - Η μη έγκαιρη, σύντομη και άμεση διαπίστωση των πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων.
 - Η ατελής μηχανοργάνωση των ελεγκτικών φορολογικών υπηρεσιών και η αναποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων, σε αρκετές περιπτώσεις.
- Τα παραπάνω αίτια που συμβάλλουν στη φοροδιαφυγή, τη διατηρούν και τη συντηρούν, είναι ενδεικτικά. Θα μπορούσαν να παρατεθούν ακόμη και άλλα, όπως ο παρατεταμένος χρόνος παραγραφής των φορολογικών υποθέσεων, οι τακτικοί φορολογικοί έλεγχοι που δεν γίνονται σε σύντομο χρονικό διάστημα, οι προληπτικοί και προσωρινοί έλεγχοι μερικές φορές δεν είναι αποτελεσματικοί στα επαγγέλματα που ρέπουν στη φοροδιαφυγή, οι περαιώσεις των φορολογικών υποθέσεων που γίνονται με αποφάσεις, η έλλειψη σωστού και υγιούς οικονομικού περιβάλλοντος, η ύπαρξη κρουσμάτων διαφθοράς και άλλοι ακόμη παράγοντες. Ωστόσο, όμως, κυρίαρχα η φοροδιαφυγή αποτελεί το έλλειμμα της αμοιβαίας εμπιστοσύνης κράτους και πολιτών, όπως και το έλλειμμα της φορολογικής συνείδησης που είναι καθαρώς θέμα παιδείας, κουλτούρας και πολιτισμού.⁴

⁴ www.asxetos.gr

3.2.ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Η φοροδιαφυγή υπάρχει παντού σε όλο τον Κόσμο και σε όλες τις χώρες , η έκταση της όμως εξαρτάται από διάφορους παράγοντες . Οι παράγοντες αυτοί ενδεικτικά είναι :

- Το μέσο μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο των πολιτών της χώρας και ιδιαίτερα των φορολογούμενων . Όταν το μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο του πληθυσμού είναι χαμηλό, οι φορολογούμενοι δε έχουν συνείδηση του γεγονότος ότι τα έσοδα από τους φόρους διατίθενται για τη χρηματοδότηση του κόστους παραγωγής των δημόσιων αγαθών (παιδεία , υγεία , ασφάλεια κλπ) , τα οποία ικανοποιούν συλλογικές ανάγκες.
- Το μορφωτικό επίπεδο των φοροτεχνικών οργάνων. Όταν τα στελέχη των φοροτεχνικών υπηρεσιών (εφορία , ΣΔΟΕ κλπ) είναι μορφωμένα και ικανά, μπορούν να διαμορφώσουν ένα φορολογικό σύστημα, που να περιορίζει τον κίνδυνο φοροδιαφυγής, και να οργανώσουν ορθολογικά τις υπηρεσίες αυτές, χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο μηχανολογικό εξοπλισμό και ειδικευμένο προσωπικό (καταλαβαίνετε τώρα γιατί στην Ελλάδα έχουμε εκτεταμένη φοροδιαφυγή ...)
- Το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης του ατόμου σε σχέση με το εισόδημα του . Όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο της μέσης φορολογικής επιβάρυνσης του φορολογούμενου (πχ επιχείρησης) , τόσο μεγαλύτερη είναι η τάση του για φοροδιαφυγή, γιατί ο περιορισμός της ικανοποίησης των ατομικών του αναγκών (διατροφή – ένδυση – διασκέδαση κλπ) είναι περισσότερο αισθητός και το όφελος από το ποσό του φόρου, που ενδέχεται να εξοικονομήσει, αντισταθμίζει τον κίνδυνο που συνεπάγεται η τυχόν αποκάλυψη της φοροδιαφυγής.
- Το επίπεδο της φορολογικής επιβάρυνσης του ατόμου σε σχέση με το εισόδημα του . Όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο της μέσης φορολογικής επιβάρυνσης του φορολογούμενου (πχ επιχείρησης) , τόσο μεγαλύτερη είναι η τάση του για φοροδιαφυγή, γιατί ο περιορισμός της ικανοποίησης των ατομικών του αναγκών (διατροφή – ένδυση – διασκέδαση κλπ) είναι περισσότερο αισθητός και το όφελος

από το ποσό του φόρου, που ενδέχεται να εξοικονομήσει, αντισταθμίζει τον κίνδυνο που συνεπάγεται η τυχόν αποκάλυψη της φοροδιαφυγής.

- Ο τρόπος κατανομής των φορολογικών βαρών. Όσο περισσότερο η κατανομή των φορολογικών βαρών ανταποκρίνεται στην κρατούσα αντίληψη περί κοινωνικής δικαιοσύνης, τόσο μικρότερη είναι η τάση για φοροδιαφυγή και αντίστροφα. Πράγματι όταν παραβιάζεται η αρχή της δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών, με τη χορήγηση αδικαιολόγητων φορολογικών απαλλαγών και εξαιρέσεων σε ορισμένες κατηγορίες ιδιωτικών φορέων, τότε
 - καλλιεργείται το αίσθημα της αδικίας μεταξύ των φορολογούμενων και ενισχύεται η επιθυμία τους να εξομοιωθούν φορολογικά και με οποιοδήποτε τρόπο με τους απαλλασσόμενους από το φόρο,
 - αυξάνει το επίπεδο της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης των φορολογούμενων, εφόσον, με δεδομένα τα φορολογικά έσοδα, τα ποσά που θα κατέβαλαν όσοι απαλλάσσονται από τη φορολογία θα πρέπει να καταβληθούν από τους υπόλοιπους ιδιωτικούς φορείς, και
 - δημιουργούνται άνισοι όροι ανταγωνισμού μεταξύ ευνοούμενων και μη επιχειρήσεων, εφόσον οι φόροι γενικά επηρεάζουν τα σχέδια παραγωγής και επενδύσεων όλων των ιδιωτικών παραγωγικών μονάδων.
- Η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος. Το είδος και η ταμειευτική σπουδαιότητα των φόρων, που απαρτίζουν το φορολογικό σύστημα μιας χώρας, προσδιορίζουν επίσης την έκταση της φοροδιαφυγής. Έτσι, αν το φορολογικό σύστημα κυριαρχείται από άμεσους φόρους (πχ φόρος εισοδήματος) , τότε η τάση για φοροδιαφυγή είναι, , μεγαλύτερη γιατί οι ιδιωτικοί φορείς έχουν περισσότερες ευκαιρίες για να αποκρύψουν τη φορολογητέα ύλη: τα μεν νοικοκυριά (ελεύθεροι επαγγελματίες κλπ.) δηλώνοντας εισόδημα μικρότερο από το

πραγματοποιηθέν, οι δε επιχειρήσεις μεταφέροντας ένα μέρος από τα κέρδη τους σε λογαριασμούς αποσβέσεων, εξόδων παραστάσεως, έρευνας κ.ο.κ.

Αντίθετα, αν το φορολογικό σύστημα κυριαρχείται από έμμεσους φόρους, η τάση για φοροδιαφυγή είναι μικρότερη, διότι ο έλεγχος των φορολογικών οργάνων είναι αποτελεσματικότερος γιατί οι φορολογούμενες μονάδες είναι λιγότερες (μόνο οι ιδιωτικές επιχειρήσεις) και επιπλέον είναι υποχρεωμένες να τηρούν λογιστικά βιβλία, από τα οποία προκύπτει η φορολογητέα ύλη (πχ ΦΠΑ)

- Ο τρόπος διαχείρισης του δημόσιου χρήματος. Όσο συνετότερη είναι η διαχείριση των φορολογικών εσόδων από το κράτος, τόσο ασθενέστερη είναι η τάση των φορολογούμενων για φοροδιαφυγή, γιατί τόσο μεγαλύτερη είναι η εμπιστοσύνη των ιδιωτικών φορέων στη θέληση και την ικανότητα του κράτους να ικανοποιεί συλλογικές ανάγκες. Αντίθετα, η σπατάλη του δημόσιου χρήματος διαβρώνει τη φορολογική συνείδηση των ιδιωτικών φορέων, δεδομένου ότι η φορολογική τους θυσία δεν εκτιμάται ανάλογα από το κράτος.
- Ο βαθμός οργάνωσης της αγοράς και των επιχειρήσεων . Όταν η οικονομία είναι οργανωμένη κατά τέτοιο τρόπο, ώστε ένα σημαντικό μέρος των συναλλαγών να γίνεται σε είδος (πχ δίνεις λάδι παίρνεις σιτάρι) , η δυνατότητα φοροδιαφυγής είναι μεγαλύτερη από ότι σε μία οικονομία όπου όλες οι συναλλαγές γίνονται με χρήματα . Επίσης όταν έχουμε πολλές μικρές επιχειρήσεις που κυρίως δεν είναι οργανωμένες λογιστικά όσο μία μεγάλη επιχείρηση , τότε η τάση για φοροδιαφυγή είναι μεγαλύτερη .⁵

⁵ www.asxetos.gr

4.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4.1.ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ-ΓΙΑΤΡΟΙ

ΤΙ ΔΗΛΩΣΑΝ 151 ΓΙΑΤΡΟΙ ΣΤΟ ΚΟΛΩΝΑΚΙ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΓΙΑΤΡΩΝ	ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΤΗΣΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ 2008
3	300-1.003 €
31	1.144-10.000 €
30	10.000-20.000 €
32	20.000-30.000€
19	30.000-50.000 €
25	50.000-100.000 €
9	100.000-350.000 €
2	Πάνω από 350.000 €

ΠΗΓΗ:ΤΑ ΝΕΑ

Φορο-έγκλημα στο... Κολωνάκι ανακάλυψαν οι ελεγκτικές υπηρεσίες του υπουργείου Οικονομικών, με γιατρούς που διατηρούν τα ιατρεία τους σε μία από τις ακριβότερες περιοχές της χώρας να δηλώνουν στην Εφορία εισοδήματα φτώχειας.

Από τους 151 γιατρούς που δραστηριοποιούνται στην περιοχή του Κολωνακίου, ένας στους πέντε δήλωσε στην Εφορία καθαρά ετήσια εισοδήματα χαμηλότερα των 10.000 ευρώ, άλλοι τόσοι δεν ξεπέρασαν τα 20.000 ευρώ και μόλις 11 γιατροί δήλωσαν καθαρό εισόδημα πάνω από 100.000 ευρώ, σύμφωνα με στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων, που έδωσε στη δημοσιότητα ο υπουργός

Οικονομικών Γ. Παπακωνσταντίνου. Τρεις γιατροί μάλιστα, σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, δήλωσαν στην Εφορία καθαρό ετήσιο εισόδημα από 300 έως 1.002ευρώ! ⁶

4.2.ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ

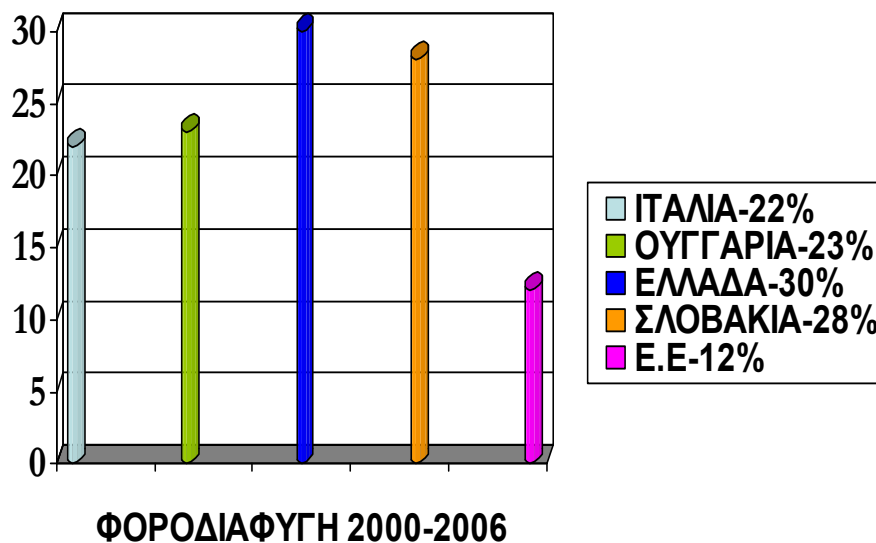
Η φοροδιαφυγή μειώνει τα δημόσια έσοδα, ενεργεί αρνητικά στα δημοσιονομικά της χώρας, συντελεί αποφασιστικά στην μη υλοποίηση των προϋπολογισμών του κράτους. Αδυνατεί οικονομικά τη χώρα, κλονίζει το κύρος της και την καθιστά ευάλωτη και μη υπολογίσιμη διεθνώς. Προκαλεί άνιση και άδικη μεταχείριση των πολιτών, ακόμη αμβλύνει και τη φορολογική συνείδηση των ειλικρινών φορολογούμενων πολιτών, δημιουργεί αισθήματα καχυποψίας στους πολίτες της και υποθηκεύει αρνητικά το μέλλον των νέων γενεών. Επίσης η φοροδιαφυγή αποτελεί την κύρια αιτία του αθέμιτου ανταγωνισμού και πολλές φορές οδηγεί στην εξαφάνιση των υγιών επιχειρήσεων.

Τέλος, συρρικνώνει τον δημόσιο πλούτο και τον συσσωρεύει επιλεκτικά σε αυτούς που φοροδιαφεύγουν, οι οποίοι απολαμβάνουν των αγαθών της πολιτείας χωρίς να εισφέρουν και να μετέχουν στα δημόσια βάρη.

⁶ ΕΛΕΝΑ ΛΑΣΚΑΡΗ

ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΕΣ ΣΤΗ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΤΟΥ ΦΠΑ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

ΠΗΓΗ: www.avgi.gr

4.3.ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ-ΦΠΑ

Σύμφωνα με μελέτη που δημοσίευσε η Κομισιόν και αφορά την περίοδο 2000-2006, η απόσταση μεταξύ του οφειλόμενου και καταβληθέντος ΦΠΑ και του πραγματικού ποσού που εισέπραξε το 2006 η Ελλάδα είναι ιλιγγιώδης.

Πιο αναλυτικά, οι απώλειες του ελληνικού κράτους από ΦΠΑ που δεν εισέπραξε το 2006 ανέρχονταν στο 30% του ποσού που κανονικά θα έπρεπε να μπει στα κρατικά ταμεία.

Ειδικότερα η Ελλάδα έπρεπε να εισπράξει 21 δισ. 746 εκατ. ευρώ, αλλά στην πραγματικότητα εισέπραξε μόλις 15 δισ. 183 εκατ. ευρώ, έχασε δηλαδή από απάτες περί τον ΦΠΑ, φοροδιαφυγή, φοροαποφυγή ή και αντικειμενική αδυναμία καταβολής αυτού του φόρου, ένα ποσό της τάξης των 6 δισ. 563 εκατ. ευρώ, που ισοδυναμεί προς το 30% του συνολικού ποσού που έπρεπε να εισπράξει εκείνη τη χρονιά.

Η πρωταθλήτρια μέσα στην Ευρώπη της κάθε είδους και μορφής κομπίνας, η Ιταλία, εμφανίζει το ίδιο έτος απώλειες εσόδων από ΦΠΑ μόλις 22% και κατέχει την τέταρτη θέση μεταξύ των κοινοτικών χωρών σ' αυτό το γαϊτανάκι της φοροδιαφυγής μετά την (πρώτη) Ελλάδα, τη Σλοβακία (28%) και την Ουγγαρία (23%).

Σύμφωνα με πρόχειρους υπολογισμούς, η απώλεια εσόδων από ΦΠΑ στην Ελλάδα ισοδυναμούσε το 2006 στο 3,4% του ΑΕΠ της, με άλλα λόγια οι Έλληνες δεν πλήρωσαν στο κράτος τους το ένα από τα τρία ευρώ που του όφειλαν από ΦΠΑ. Και επιπλέον, αν αυτά τα ποσά είχαν εισέλθει κανονικά στο δημόσιο ταμείο, δεν θα υπήρχε ούτε τότε ούτε τώρα αυτό το τεράστιο πρόβλημα των δημοσιονομικών ελλειμμάτων που εμφανίζει η χώρα...

Αξίζει επίσης να λεχθεί ότι η μελέτη αυτή που πραγματοποιήθηκε από ειδικούς εμπειρογνώμονες στους οποίους ανέθεσε η Κομισιόν αυτή την εργασία βασίζεται όχι σε υποθετικά στοιχεία και αριθμούς αλλά στους εθνικούς λογαριασμούς που δημοσιεύει κάθε χρόνο η εθνική στατιστική υπηρεσία κάθε χώρας-μέλους.

Σύμφωνα πάντα με τα ευρήματα της ίδιας έρευνας που εκτείνεται σ' όλη την επταετία 2000-2006, ο ΦΠΑ που δεν καταβλήθηκε σ' όλες τις κοινοτικές χώρες ανέρχεται σε ένα ποσό ύψους μεταξύ 90 και 113 δισ. ευρώ τον χρόνο, ενώ ο μέσος όρος απώλειας εσόδων ΦΠΑ ως ποσοστό για τις 25 κοινοτικές χώρες ήταν 12% και τον ίδιο χρόνο ήταν για την Ελλάδα.⁷

5.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

5.1.ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ-ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

Πρωταθλητισμό στη φοροδιαφυγή κάνουν οι επιχειρήσεις κυρίως των τουριστικών περιοχών και της περιφέρειας. Έξι στις δέκα επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη Στερεά Ελλάδα, στην Πελοπόννησο, στην Κρήτη και σε δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς (Ρόδο, Κέρκυρα, Σαντορίνη,

⁷ www.avgi.gr

Μύκονος) και ελέγχθηκαν από την Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων διαπιστώθηκε ότι φοροδιαφεύγουν.

Στο σύνολο της επικράτειας τα πράγματα είναι λίγο καλύτερα, καθώς οι επιτηδευματίες που εντοπίστηκαν να έχουν υποπέσει σε τουλάχιστον μία φορολογική παράβαση είναι 4 στις 10.

Τα στοιχεία αυτά, τα οποία σε μεγάλο βαθμό δικαιολογούν την καταβαράθρωση των εισπράξεων από το ΦΠΑ οι οποίες είναι μειωμένες κατά 6% - 6,5% σε σχέση με πέρυσι αποκαλύπτονται από τους ελέγχους που διενεργεί η Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων. Σύμφωνα με την ΥΠΕΕ τα εκτιμώμενα πρόστιμα από τους ελέγχους έχουν ξεπεράσει το 1 δισ. Ευρώ στο επτάμηνο του έτους.

Ωστόσο άγνωστο παραμένει πόσα από αυτά τα πρόστιμα θα εισπραχθούν τελικά, καθώς πολλές επιχειρήσεις που συλλαμβάνονται για φοροδιαφυγή είτε συμβιβάζονται στο ένα τρίτο του αρχικού προστίμου, ενώ άλλες δεν προσέρχονται ποτέ στις εφορίες.

Οι περισσότερες παραβάσεις αφορούν τη μη έκδοση αποδείξεων, μη απόδοση ΦΠΑ και άλλων παρακρατούμενων φόρων και πλαστά και εικονικά τιμολόγια.

Η φοροδιαφυγή βασιλεύει στην περιφέρεια

Έκρηξη της φοροδιαφυγής καταγράφεται και στους πλέον δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς (Ρόδο, Κέρκυρα, Κρήτη, Μύκονο, Σαντορίνη) καθώς το 62,55% (δηλαδή 6 στις 10) των επιχειρήσεων που ελέγχει η ΥΠΕΕ εντοπίζονται με φορολογικές παραβάσεις. Στο επίκεντρο των ελέγχων βρίσκονται εταιρείες εστίασης, διασκέδασης, ενοικίασης οχημάτων, ξενοδοχειακές μονάδες και καταλύματα, επιχειρήσεις που παρέχουν κάθε είδους υπηρεσίες στις οργανωμένες ή μη παραλίες και άλλες που δραστηριοποιούνται άμεσα ή έμμεσα στον χώρο ευρύτερα του τουρισμού και όχι μόνο. Την 2η εβδομάδα του Αυγούστου και συγκεκριμένα από 10 έως 16 Αυγούστου ελέγχθηκαν 534 εταιρείες και διαπιστώθηκαν 15.538 παραβάσεις σε 334 από αυτές. Οι έλεγχοι της ΥΠΕΕ συνεχίζονται σε υποθέσεις τόσο με υψηλή όσο και με χαμηλή παραβατικότητα προκειμένου να εντοπιστούν οι επιτηδευματίες που έχουν συμμορφωθεί αλλά και οι υπότροποι οι οποίοι αντιμετωπίζουν υψηλότερα πρόστιμα.

Πρόστιμα

Στο μεταξύ αυξημένα κατά 15% εμφανίζονται, στο επτάμηνο Ιανουαρίου - Ιουλίου 2009, τα εκτιμώμενα πρόστιμα από τους ελέγχους της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων στο ΦΠΑ και τους λοιπούς παρακρατούμενους φόρους που δεν έχουν αποδοθεί Συγκεκριμένα, το 7μήνο του 2009, τα εκτιμώμενα πρόστιμα για τις παραβάσεις ΦΠΑ, ΦΜΥ και λοιπών παρακρατούμενων φόρων που δεν έχουν αποδοθεί, φθάνουν τα 142,6 εκατ. ευρώ, έναντι 123,7 εκατ. ευρώ το ίδιο χρονικό διάστημα του 2008. Αύξηση 10%, καταγράφεται στο ποσό των 746,93 εκατ. ευρώ, έναντι 682 εκατ. ευρώ το 2008, εμφανίζουν και τα εκτιμώμενα πρόστιμα για πλαστά και εικονικά φορολογικά στοιχεία.

Για το σύνολο των ελέγχων της Υπ.Ε.Ε., τα εκτιμώμενα πρόστιμα ανέρχονται σε 1.056 εκατ. ευρώ. Στο 7μηνο η ΥΠΕΕ πραγματοποίησε 25.290 στοχευμένους ελέγχους και εντόπισε 10.205 παραβάτες και 776.007 παραβάσεις. Δηλαδή 4 στις 10 ελεγχόμενες επιχειρήσεις πιάστηκαν με φορολογικές παραβάσεις (76 παραβάσεις κατά μέσο όρο η κάθε μία επιχείρηση).

Τουρισμός

Μέχρι το τέλος του μήνα οι έλεγχοι της ΥΠΕΕ εστιάζονται στην αντιμετώπιση της αποφυγής έκδοσης φορολογικών στοιχείων από τις επιχειρήσεις που άμεσα ή έμμεσα δραστηριοποιούνται στο χώρο του τουρισμού. Το πρόγραμμα υλοποιείται με τη νέα μεθοδολογία των ταυτόχρονων πανελλαδικών ελέγχων ομοειδών επιχειρήσεων, έχοντας ενσωματώσει στο σχεδιασμό του τη νέα υπουργική απόφαση για την επέκταση της χωρικής αρμοδιότητας των Περιφερειακών της Διευθύνσεων.

Κατ' αυτό τον τρόπο οι ελεγκτές κάθε Περιφερειακής Διεύθυνσης ασκούν το ελεγκτικό τους έργο σε περιοχές εκτός της περιοχής αμέσου αρμοδιότητάς τους και σε σημεία που δεν έχουν επισκεφθεί στο παρελθόν, τα οποία δεν εμπίπτουν στην «εντοπιότητά» τους.

Ελεγχοι

Στο 7μηνο η ΥΠΕΕ πραγματοποίησε 25.290 στοχευμένους ελέγχους και εντόπισε 10.205 παραβάτες και 776.007 παραβάσεις. Δηλαδή 4 στις 10 ελεγχόμενες επιχειρήσεις πιάστηκαν με φορολογικές παραβάσεις (76

παραβάσεις κατά μέσο όρο η κάθε μία επιχείρηση). Έκρηξη της φοροδιαφυγής καταγράφεται στους πλέον δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς (Ρόδο, Κέρκυρα, Κρήτη, Μύκονο, Σαντορίνη) καθώς το 62,55% (δηλαδή 6 στις 10) των επιχειρήσεων που ελέγχει η ΥΠΕΕ εντοπίζονται με φορολογικές παραβάσεις.

Εκρηξη στα πλαστά τιμολόγια

Εκρηκτικές διαστάσεις έχει λάβει η φοροδιαφυγή μέσω των πλαστών και εικονικών τιμολογίων. Οι έλεγχοι που πραγματοποίησε η ΥΠΕΕ στο επτάμηνο Ιανουαρίου – Ιουλίου 2009 αποκάλυψαν 69.132 παραβάσεις πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων. Τα πρόστιμα που αντιμετωπίζουν οι φοροπαραβάτες αγγίζουν τα 747 εκατ. ευρώ και είναι αυξημένα κατά 10% σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό διάστημα. Φρένο στα πλαστά και εικονικά τιμολόγια αναμένεται να βάλει η online σύνδεση των ταμειακών μηχανών και των μηχανισμών έκδοσης τιμολογίων όλων των επιχειρήσεων με τη Γ.Γ. Πληροφορικών Συστημάτων.⁸

5.2.ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ-ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ

Η περιστολή της φοροδιαφυγής και του λαθρεμπορίου είναι βασικοί πυλώνες για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας κάθε κράτους. Ειδικότερα στα κράτη που έχουν Δημόσια Διοίκηση μη λειτουργική και μη αποτελεσματική το σπορ αυτό αναπτύσσεται επικίνδυνα. Όπως το ταγκό, έτσι και το λαθρεμπόριο και η φοροδιαφυγή χρειάζονται δύο (2) για να ευδοκιμήσουν, εκ των οποίων ο ένας είναι επίορκος δημόσιος υπάλληλος. Η εκάστοτε πολιτική και υπηρεσιακή ηγεσία θα πρέπει, προτού αναζητήσει τρόπους-μεθόδους περιορισμούς του λαθρεμπορίου και της φοροδιαφυγής, να στελεχώνει τις Υπηρεσίες που διαχειρίζονται το αντικείμενο αυτό, το οποίο αποτελεί πρόκληση για τη διάπραξη τέτοιων παρανόμων πράξεων, με το κατάλληλο προσωπικό. Η πολιτική και υπηρεσιακή ηγεσία μπορεί, αν θέλει, να το πράξει αυτό, περιορίζοντας έτσι το λαθρεμπόριο και τη φοροδιαφυγή. Διαφορετικά, όσα μέτρα και αν εξαγγείλει ματαιοπονεί, αν δεν προβεί στην κάθαρση του

⁸ ΜΑΡΙΑ ΒΟΥΡΓΑΝΑ

προσωπικού. Η λαϊκή παροιμία λέει «το ψάρι βρωμάει από το κεφάλι» και στη συγκεκριμένη περίπτωση η εν λόγω παροιμία ενίοτε έχει πλήρη εφαρμογή. Οι υπάλληλοι που υπηρετούν σε αυτές τις υπηρεσίες επιλέγονται από τις Δ/νσεις Προσωπικού, οι εισηγήσεις αυτές εγκρίνονται από τους πολιτικούς προϊστάμενους, «νομιμοποιούνται» από το Υπηρεσιακό Συμβούλιο και ακολουθεί η μετάθεσή του υπαλλήλου στις εν λόγω Υπηρεσίες. Κριτήρια επιλογής δεν υπάρχουν, και εξυπηρετεί πολλούς να μην υπάρχουν. Στην έννοια της κάλυψης «Υπηρεσιακών αναγκών» διαπράττονται πολλές φορές «τα μεγαλύτερα οικονομικά εγκλήματα».

Τα ποσά που φοροδιαφεύγουν είναι τεράστια. Τα διλήμματα που τίθενται στους υπαλλήλους που διενεργούν τους ελέγχους είναι μεγάλα. Χρειάζεται ισχυρή δύναμη αντίστασης. Σε κάθε προσπάθεια εκκαθάρισης του τοπίου ορθώνονται τείχη απροσπέλαστα. «Κάθε τιμή έχει διαφορετική τιμή». Στην περίπτωση αυτή δεν ισχύει ότι ο επιμένων, προς αυτή την κατεύθυνση, νικά. Αντίθετα θεωρείται από τους επιτήδευς «γραφικός» ή «ούφο». Ποτέ δεν στάθηκαν οι αρμόδιοι υπεύθυνα σ' αυτό το πρόβλημα. Πολλές φορές, όταν υπάρχει καταγγελία αρκούνται να συστήσουν στον καταγγελλόμενο υπάλληλο να υποβάλλει αίτηση μετάθεσης από την Υπηρεσία και το θέμα κλείνει.

Ποτέ δεν ασχολήθηκαν με τα προσόντα και την καταλληλότητα των υπαλλήλων που στελεχώνουν τις ευαίσθητες αυτές υπηρεσίες.

Η ιστορία του κάθε υπαλλήλου είναι γνωστή μέσα στη διαδρομή του στην Υπηρεσία. Ο δημιουργικός, ο εργατικός και ο έντιμος φαίνεται μόνο μέσα από τη δουλειά του και μέσα στη δεκαετία. Όμως πολλές φορές οι υπεύθυνοι «πιστεύουν» στη «μεταμέλεια» ή στην «εξομολόγηση», δίνουν άφεση αμαρτιών, και στελεχώνουν μ' αυτό το σκεπτικό τις υπηρεσίες αυτές με πρόσωπα «υπεράνω πάσης υποψίας», αρκεί αυτά να δηλώσουν μετάνοια. Ο στόχος νομής της εξουσίας και των οικονομικών καρπών της εκδηλώνεται σε κάθε επίπεδο. Ιδίως όπου κρίνονται, η ισχύς και το χρήμα συμπιέζουν τις όποιες προσπάθειες αξιοκρατίας και κομματικής ουδετερότητας. Επίκαιρο θέμα και πάλι για τον περιορισμό του λαθρεμπορίου καυσίμων, κάτω και από την πίεση της κοινής γνώμης, είναι η εξίσωση του Ε.Φ.Κ. στο πετρέλαιο θέρμανσης και το αγροτικό πετρέλαιο με τον Ε.Φ.Κ. του πετρελαίου κίνησης.

Πριν αναφερθούμε στα προβλήματα που πιθανόν θα φανούν στα στάδια υλοποίησης της απόφασης αυτής, ας καταγράψουμε περιληπτικά τις μορφές-τρόπους λαθρεμπορίου καυσίμων. Τα κύρια ενεργειακά προϊόντα στα οποία παρατηρούνται φαινόμενα λαθρεμπορίας είναι τα εξής:

- Πετρέλαιο εσωτερικής καύσης: χρησιμοποιείται ως καύσιμο κινητήρων (πετρέλαιο κίνησης) και διατίθεται αποκλειστικά για την κίνηση πετρελαιοκίνητων οχημάτων). Επίσης χρησιμοποιείται στη βιομηχανία σταθερής θέσης.
- Πετρέλαιο εσωτερικής καύσης: χρησιμοποιείται ως καύσιμο θέρμανσης (πετρέλαιο θέρμανσης). Διατίθενται αποκλειστικά για τη λειτουργία κεντρικών συστημάτων θέρμανσης (καλοριφέρ).

Υπάγεται σε Ε.Φ.Κ. 260 ευρώ/χιλιόλιτρο και τη χειμερινή περίοδο από 15 Οκτωβρίου μέχρι και 30 Απριλίου σε 21 ευρώ το χιλιόλιτρο.

- Πετρέλαιο Αγροτών: διατίθενται με μειωμένο Ε.Φ.Κ. (21 ευρώ το χιλιόλιτρο ολόκληρο το έτος) προκειμένου να χρησιμοποιηθεί στη γεωργία. Δεν επιτρέπεται η χρησιμοποίησή του για την κίνηση αυτοκινήτων (φορτηγών ή επιβατικών) των αγροτών.
- Πετρέλαιο Ναυτιλίας: διατίθενται αφορολόγητο (transit) για εφοδιασμούς πλοίων.

Περιπτώσεις που εντοπίζονται λαθρεμπορικές πράξεις:

- Το πετρέλαιο θέρμανσης και Γεωργίας όταν χρησιμοποιείται ως κίνησης.
- Το πετρέλαιο ναυτιλίας που αντί για εφοδιασμό πλοίων διοχετεύεται λαθραία στην εσωτερική κατανάλωση.
- Σε εικονικές εξαγωγές ή σε παράνομες επανεισαγωγές.

Στην παρούσα φάση, στην προσπάθειά της να αυξήσει τα έσοδα του Δημοσίου περιορίζοντας το λαθρεμπόριο καυσίμων η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών προσανατολίζεται στην εξίσωση του Ε.Φ.Κ. στο πετρέλαιο θέρμανσης με τον Ε.Φ.Κ. στο κίνησης και την επιστροφή της διαφοράς από το Δημόσιο στους Δικαιούχους.

Το μέτρο που προτείνεται σύμφωνα με πληροφορίες είναι το εξής: οι πρατηριούχοι και οι εγκεκριμένοι πωλητές πετρελαίου θέρμανσης θα αγοράζουν από τις εταιρείες το πετρέλαιο θέρμανσης στην ίδια τιμή με το πετρέλαιο κίνησης, και θα το διαθέτουν στους καταναλωτές-δικαιούχους με μειωμένο τον Ειδικό Φόρο Κατανάλωσης. Στη συνέχεια, οι πρατηριούχοι και οι εγκεκριμένοι πωλητές πετρελαίου θέρμανσης θα έχουν τη δυνατότητα να εισπράττουν τη διαφορά που προκύπτει μεταξύ των φόρων στο πετρέλαιο θέρμανσης και το πετρέλαιο κίνησης, προσκομίζοντας στην Τράπεζα τα σχετικά τιμολόγια και μόνο. Όσο απλή και αν φαίνεται, η διαδικασία αυτή εγκυμονεί κινδύνους. Οι πρατηριούχοι στη χώρα μας ανέρχονται περίπου στις 8.000. Οι εταιρείες εμπορίας πετρελαιοειδών ανέρχονται σε 19 και οι εγκεκριμένοι πωλητές πετρελαίου θέρμανσης πανελλαδικά σε 2.300 περίπου. Αν δεν βρεθεί τρόπος διασταύρωσης των στοιχείων, τότε θα στηθεί βιομηχανία εικονικών-πλαστών τιμολογίων και θα βρεθούμε προ εκπλήξεων. Θα εισπράττουμε από την εξίσωση του ειδικού φόρου κατανάλωσης τη μια μέρα π.χ. 1.000 ευρώ και την επόμενη θα επιστρέψουμε 2.000 ευρώ. Το φαινόμενο αυτό είχε συμβεί προ δεκαετίας με την παράδοση αφορολόγητων καυσίμων στα πλοία αναψυχής όταν, επειδή τα πρατήρια δεν είχαν αφορολόγητα καύσιμα, παραδίδανε φορολογημένα και με τη μέθοδο του συμψηφισμού έπαιρναν επιστροφή φόρου ή έκαναν συμψηφισμό για τους φόρους για τα καύσιμα που περιλάμβαναν φορολογημένα στη συνέχεια. Έτσι, λόγω των εικονικών-πλαστών παραστατικών εγγράφων, παρουσιάστηκαν φαινόμενα όπου τα ιδιωτικά τουριστικά πλοία αναψυχής κατανάλωναν πενταπλάσιες-δεκαπλάσιες ποσότητες καυσίμων τους χειμερινούς μήνες σε σύγκριση με τους καλοκαιρινούς. Βέβαια το φαινόμενο αυτό εντοπίστηκε από τις διωκτικές Αρχές της Τελωνειακής Υπηρεσίας και πολλοί λαθρέμποροι, αλλά και τελωνειακοί υπάλληλοι, βρίσκονται ακόμη στη φυλακή. Όμως το Δημόσιο ελάχιστα εισέπραξε από τους διαφυγόντες φόρους.

Για να μην αντιμετωπίσουμε παρόμοια φαινόμενα, το Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών πρέπει να υιοθετήσει μία εκ των δύο προτάσεων:

Πρόταση 1η: Δημιουργία ηλεκτρονικής Τράπεζας δεδομένων-πληροφοριών στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών. Στην Τράπεζα αυτή οι εταιρείες εμπορίας πετρελαιοειδών θα καταχωρούν αμέσως μετά την έκδοση του τιμολογίου τα στοιχεία του Δελτίου Αποστολής καυσίμων: ο αριθμός των παραστατικών εγγράφων, οι ποσότητες του πετρελαίου θέρμανσης, ο παραλήπτης, η αξία που πρέπει να επιστραφεί στον αγοραστή (πρατηριούχο) κ.λπ. Την επόμενη μέρα ή σε εύλογο χρόνο, ο πρατηριούχος ή δικαιούχος επιστροφής ειδικού φόρου κατανάλωσης θα πρέπει να επιστραφεί στον αγοραστή (πρατηριούχο) κ.λπ. Την επόμενη μέρα ή σε εύλογο χρόνο, ο πρατηριούχος ή δικαιούχος επιστροφής ειδικού φόρου κατανάλωσης θα επισκέπτεται την πλησιέστερη Δ.Ο.Υ. πλησιέστερη ή το πλησιέστερο Τελωνείο, ή θα συνδέεται μέσω διαδικτύου διότι οι Υπηρεσίες αυτές είναι ήδη συνδεδεμένες on line ηλεκτρονικά με τη Γεν.Γραμματεία πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών, και με την κατάθεση του πρωτότυπου τιμολογίου, και όχι φωτοτυπιών, θα ζητά την επιστροφή της διαφοράς του Ε.Φ.Κ. Η αρμόδια για την επιστροφή Υπηρεσία θα διασταυρώνει (ταυτοποιεί) τα στοιχεία που προσκομίζει ο δικαιούχος επιστροφής φόρου με τα αντίστοιχα καταχωρημένα στην κεντρική Τράπεζα δεδομένων και, αφού ελεγχθούν, θα προβαίνει στην επιστροφή του Ε.Φ.Κ., πιστώνοντας τα καταχωρημένα στην ηλεκτρονική Τράπεζα δεδομένων τιμολόγια με το αντίστοιχο (ταυτόριθμο) που προσκομίζεται για την επιστροφή. Μετά τον σχετικό έλεγχο θα πιστώνεται ο προσωπικός τραπεζικός λογαριασμός του δικαιούχου επιστροφής φόρου. Εξυπακούεται ότι η διασταύρωση-ταυτοποίηση δεν θα περιλαμβάνει μόνο τον αριθμό τιμολογίου, αλλά κυρίως τις ποσότητες του πετρελαίου θέρμανσης και τον αναλογούντα για επιστροφή Ε.Φ.Κ. Με βάση το ανωτέρω σχέδιο, στη διαδικασία της επιστροφής θα εμπλέκονται τα 8.000 πρατήρια και οι 2.300 εγκεκριμένοι πωλητές πετρελαίου θέρμανσης. Ως πιο απλοποιημένη πρόταση μπορεί να υιοθετηθεί η εξής:

Πρόταση 2η: Οι εταιρείες εμπορίας καυσίμων να εκτελωνίζουν το πετρέλαιο θέρμανσης στην ίδια τιμή με το κίνησης, να το πωλούν στους πρατηριούχους

ή εγκεκριμένους πωλητές με μειωμένη τιμή, και να ζητούν την επιστροφή της διαφοράς του Ε.Φ.Κ.⁹

5.3.ΤΑ ΕΠΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Τα επτά μυστικά της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα περιγράφει αναλυτικά έγγραφο του υπουργείου Οικονομικών, το οποίο έχει αποσταλεί στις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές. Όπως μεταδίδει το iefimerida.gr, οι φοροφυγάδες έχουν αδυναμία στα ακίνητα, διαθέτουν χαρίσματα που τους επιτρέπουν να κάνουν σωστές προβλέψεις στα τυχερά παιχνίδια και επιπλέον, όταν κουράζονται, έχουν και κότερο για να πάνε βόλτα! Τα όσα αναφέρονται στο έγγραφο είναι λίγο-πολύ γνωστά: Συνήθως όσοι κλέβουν τη εφορία κάνουν εικονικές συναλλαγές με ιδιαίτερη προτίμηση στα ακριβά ακίνητα. Πληρώνουν όσο-όσο για ένα ακίνητο, ακόμα και σε εποχές κρίσης, χρησιμοποιώντας αρκετούς μεσάζοντες ώστε να χάνονται τα ίχνη. Επίσης, σύμφωνα με το ίδιο δημοσίευμα, οι φοροφυγάδες δεν τα ...καταφέρνουν και τόσο καλά με τις επιχειρήσεις τους, ιδίως τα τελευταία χρόνια όπου η κρίση έχει φθάσει σε πρωτοφανή επίπεδα. Αυτό όμως δεν τους εμποδίζει να βγάλουν τα χρήματά τους στο εξωτερικό. Κεφάλαια που είχαν μαζέψει για ...μία ώρα ανάγκης, τα παρκάρουν σε τράπεζες ή σε διάφορους φορολογικούς παραδείσους, την ίδια ώρα που στην Ελλάδα ζουν την Κόλαση της πτώχευσης. Τέλος, οι Έλληνες φοροφυγάδες είναι ...πολύ τυχεροί. Κερδίζουν στο Πάμε Στοίχημα, το ΚΙΝΟ και το Τζόκερ μεγάλα ποσά, με τα οποία καταφέρνουν να βγάλουν τα προς το ζην. Αυτό το φαινόμενο κάνει θραύση στο ελληνικό ποδόσφαιρο, όπου αρκετοί τυχάρπαστοι διοικητικοί παράγοντες έγιναν πλούσιοι σε μιάμιση ώρα γιατί μάντεψαν σωστά το τελικό αποτέλεσμα ενός αγώνα. Η δικαιοσύνη, μάλιστα, στο πλαίσιο της έρευνας για τα ύποπτα παιχνίδια, έχει βάλει στο στόχαστρο παράγοντες που δήλωναν μεγάλα κέρδη από το Πάμε Στοίχημα στις φορολογικές τους δηλώσεις.

- Αναλυτικά, στο έγγραφο του υπουργείου Οικονομικών αναφέρονται τα

⁹ ΗΛΙΑΣ ΡΟΥΣΑΚΗΣ

εξής:

Διαδοχικές αγοραπωλησίες ακινήτων σε ασυνήθιστα υψηλό τίμημα. Στις περιπτώσεις αυτές χρησιμοποιούνται από τον τελικό αγοραστή ενός ακινήτου ενδιάμεσοι αγοραστές με σκοπό τη μεγιστοποίηση της αξίας του τιμήματος αγοραπωλησίας του ακινήτου και τη δημιουργία μαύρου χρήματος.

Συγκεκριμένα, αγοράζεται ακίνητο από τον πραγματικό πωλητή του σε τιμή συμβολαίου που είναι υψηλότερη της αντικειμενικής. Για την αγορά του χρησιμοποιείται μεσάζοντας (1ος αγοραστής), ο οποίος ενεργεί για λογαριασμό του δεύτερου (2ου) αγοραστή. Ο μεσάζων (1ος) μεταπωλεί το ακίνητο σχεδόν αμέσως μετά την αγορά στον 2ο αγοραστή έναντι πολλαπλάσιου τιμήματος. Με τον τρόπο αυτό φαίνεται ότι ο 2ος αγοραστής έχει κάνει μεγάλη εκταμίευση, ενώ στην πραγματικότητα μόνο το τίμημα της 1ης αγοραπωλησίας.

Το ποσό αυτό της χρηματικής διαφοράς του τιμήματος κτήσης του ακινήτου αποτελεί μαύρο χρήμα, το οποίο ο 2ος αγοραστής, που είναι νομικό πρόσωπο μπορεί να το χρησιμοποιήσει για διάφορους νόμιμους ή και παράνομους σκοπούς. Η ίδια περίπτωση μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον μεσάζοντα για να «ξεπλύνει» ο ίδιος χρήματα που έχουν προέλθει από παράνομη δραστηριότητα. Βασική προϋπόθεση είναι ο μεσάζων να μπορεί να δικαιολογήσει το τεκμήριο αγοράς του ακινήτου.

Συνεπώς, το υπουργείο Οικονομικών εφιστά την προσοχή όταν κατά τον έλεγχο διαπιστώσει περιπτώσεις διαδοχικών αγοραπωλησιών ακινήτων θα πρέπει να ελέγχει ένα είναι πραγματικές οι συγκεκριμένες συναλλαγές, ιδίως αν αυτές τελούνται σε πολύ σύντομα χρονικά διαστήματα και επιπλέον να διαπιστώνει την πραγματική ροή του χρήματος.

- Εικονικές τριγωνικές συναλλαγές με την χρήση θυγατρικών και υπεράκτιων εταιριών για την διασφάλιση ρευστότητας μέσω τραπεζικού δανεισμού με σκοπό την εξαγωγή των αντληθέντων

δανειακών κεφαλαίων σε offshore του εξωτερικού και την αγορά ακινήτων σε αυξημένα τιμήματα μέσω διπλών μεταβιβάσεων.

Επιχειρηματίας – ιδιοκτήτης ομίλου παροχής υπηρεσιών δημιούργησε μια σειρά μικρών θυγατρικών, «δορυφορικών» εταιριών, οι οποίες ήταν ιδιοκτησίας συγγενικών του προσώπων ή εργαζομένων των επιχειρήσεων του. Μέσω εικονικών τριγωνικών συναλλαγών μεταξύ των εταιριών του ομίλου του επιχειρηματία και των «δορυφορικών» εταιριών δημιούργησε ένα πλασματικό οικονομικό προφίλ κατά το οποίο εμφάνιζε ως εύρωστες και δυναμικά αναπτυσσόμενες τόσο τις εταιρίες του ομίλου όσο και τις «δορυφορικές» εταιρίες.

Οι «δορυφορικές» εταιρίες εμφανίζονταν να λαμβάνουν υπηρεσίες των εταιριών του ομίλου και στη συνέχεια να παρέχουν υπηρεσίες σε άλλες εταιρίες του ίδιου ομίλου, οι οποίες τιμολογούνταν σε ασυνήθιστα υψηλές τιμές ή σε σπανιότερες, αγόραζαν υπερτιμολογημένα προϊόντα από τις εταιρίες του ομίλου και εξοφλούσαν τις υποχρεώσεις τους με την έκδοση τραπεζικών επιταγών. Στη συνέχεια οι επιταγές κατατίθεντο από τις εταιρίες του ομίλου σε πιστωτικά ιδρύματα ώστε να εξασφαλιστεί ρευστότητα μέσω τραπεζικού ή και ομολογιακού δανεισμού.

Συμπερασματικά, ο επιχειρηματίας μέσω του δικτύου των εταιριών και των συνεργατών του κατάφερε με την δημιουργία μεγάλου αλλά πλασματικού τζίρου να αυξήσει την πιστοληπτική ικανότητα των επιχειρήσεων του και κατ' επέκταση να εμφανίζεται ο όμιλος του στα πιστωτικά ιδρύματα ως δυναμικός και αναπτυσσόμενος. Με τον τρόπο αυτό αντλεί ρευστότητα μέσω τραπεζικών δανείων τόσο για τις εταιρίες του ομίλου όσο και για τις δορυφορικές εταιρίες.

Έχοντας εξασφαλίσει αυτή την ρευστότητα ο επιχειρηματίας μπορεί να προβεί στις εξής δύο κινήσεις:

* Είτε να πραγματοποιήσει αγοραπωλησίες ακινήτων μέσω διπλών μεταβιβάσεων (αυθημερόν ή εντός ολίγων ημερών) με την χρήση

ενδιάμεσων προσώπων με σκοπό την εμφάνιση αυξημένου κόστους κτήσεως για την εξασφάλιση υψηλών δανείων. Τα δάνεια μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για την κάλυψη προηγούμενων δανειακών υποχρεώσεων.

* Είτε να εξάγει τα αντληθέντα δανειακά κεφάλαια και τα λοιπά ρευστά διαθέσιμα εκτός Ελλάδος και δη στις υπεράκτιες εταιρίες που είναι συνδεδεμένες με τις εταιρίες του επιχειρηματία, για συμμετοχή σε εικονικές αυξήσεις του μετοχικού τους κεφαλαίου. Δεν αποκλείεται μέρος των χρημάτων αυτών να επιστραφούν στην Ελλάδα με την μορφή της επένδυσης στην ελληνική αγορά ακινήτων από τις υπεράκτιες εταιρίες.

Σε αυτό το πλαίσιο το υπουργείο Οικονομικών ενημερώνει τους ελεγκτές να έχουν τα μάτια τους ανοικτά στην περίπτωση που διαπιστώνουν περιπτώσεις ομίλων επιχειρήσεων με σημαντικό αριθμό θυγατρικών εταιριών, οι οποίες πραγματοποιούν υπερ-τιμολογημένες αγοραπωλησίες με την μητρική εταιρία του ομίλου και παράλληλα εμφανίζουν αυξημένο τραπεζικό ή ομολογιακό δανεισμό. Σε αυτές τις περιπτώσεις θα πρέπει να ελέγχεται όλο το κύκλωμα των εσωτερικών εταιρικών συναλλαγών καθώς και η πραγματική πιστοληπτική ικανότητα των εταιριών του ομίλου.

- Αγορά υπερπολυτελών σκαφών αναψυχής ως επαγγελματικών. Η αγορά υπερπολυτελών σκαφών αναψυχής, τα οποία εμφανίζονται ως επαγγελματικά, σε συνδυασμό με την έκδοση αποδείξεων ενοικίασής τους μεγάλης αξίας προς ιδιώτες για ταξίδια και κρουαζιέρες, μπορεί να δικαιολογήσει τεράστια ποσά που προέρχονται από μη εμφανείς πηγές, δεδομένου ότι τα επαγγελματικά σκάφη φορολογούνται με ειδικό τρόπο.
- Οι επιτήδριοι (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) όπως έχει διαπιστωθεί εμφανίζουν εικονικά τιμολόγια και αποδείξεις μεγάλης αξίας για την

ενοικίαση των υπερπολυτελών σκαφών αναψυχής από ιδιώτες. Στην πραγματικότητα όμως τα σκάφη αναψυχής δεν απέπλεαν ποτέ από το λιμάνι και όλες οι ενοικιάσεις προς ιδιώτες ήταν εικονικές.

Στους ελέγχους που θα κάνει το υπουργείο Οικονομικών θα ερευνά αν όντως πρόκειται για επαγγελματικό σκάφος, και αν ο ιδιοκτήτης διάγει κεκαλυμμένα πολυτελή βίο εξαιτίας της χρήσης του εν λόγω τεχνάσματος. Επίσης, εάν μέσω αυτής της πρακτικής τελείται νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

- Αιτήσεις προβληματικών εταιριών για πτώχευση αφού προηγουμένως έχουν προβεί σε εξαγωγή των εταιρικών τους κεφαλαίων σε λογαριασμούς θυγατρικών ή εξωχώριων εταιριών του εξωτερικού.

Εταιρίες με μεγάλα χρέη προς το δημόσιο και τα πιστωτικά ιδρύματα υποβάλλουν στις αρμόδιες αρχές επίσημη αίτηση ένταξης σε πτωχευτική διαδικασία.

Με τον τρόπο αυτό, οι πιστωτές πιεζόμενοι από τον κίνδυνο ολικής απώλειας των κεφαλαίων τους, προβαίνουν σε συμφωνίες διακανονισμού με τις υπό πτώχευση εταιρίες και συμφωνούν αφενός στη διαγραφή του μεγαλύτερου μέρους των κεφαλαιακών τους απαιτήσεων και αφετέρου στη διευθέτηση του υπολοίπου με τρόπο που να ανταποκρίνεται στη δυνατότητα των προβληματικών εταιριών να αποπληρώσουν τις οφειλές τους προς αυτούς.

- Ωστόσο, πριν την υποβολή τους της άνω αίτησης υπαγωγής στην πτωχευτική διαδικασία, οι εταιρίες στέλνουν μεγάλα ποσά ρευστών διαθεσίμων στο εξωτερικό. Συνήθως, τα κεφάλαια μεταβιβάζονται μέσω εικονικών τιμολογίων παροχής υπηρεσιών σε λογαριασμούς θυγατρικών εταιριών εξωτερικού ή offshore ελεγχόμενων από τις ίδιες. Το αποτέλεσμα είναι οι ιδιοκτήτες των εταιριών να υποβάλλουν αρνητικές φορολογικές δηλώσεις

και συνεπώς να δηλώνουν αδυναμία εξόφλησης των πιστωτών τους και να επιχειρούν διαγραφή χρεών τους, ενώ οι ίδιοι έχουν χρήματα στο εξωτερικό. Το υπουργείο Οικονομικών θα ελέγχει αν τα τελευταία χρόνια υπάρχουν εικονικές συναλλαγές με εξωχώριες ή θυγατρικές εταιρίες με σκοπό την απομείωση των κεφαλαίων.

- Εταιρίες πίεσης (stress companies).

Εταιρίες υψηλής φοροδιαφυγής προκειμένου να αποφύγουν τις νομικές συνέπειες που προκύπτουν από την παραβατική τους συμπεριφορά προβαίνουν στην «εικονική» τους μεταβίβαση σε νέες εταιρίες με μετοχικό κεφάλαιο πολύ μικρότερο από το σύνολο των υποχρεώσεων των παλαιών εταιριών.

Εναλλακτικά, προβαίνουν σε αλλαγή της επωνυμίας τους αλλά και των νομίμων εκπροσώπων τους (συνήθως με άτομα χωρίς προσωπική περιουσία). Με αυτό τον τρόπο, οι πιστωτές αυτών των εταιριών εξαναγκάζονται να αποδεχτούν σημαντικές μειώσεις ή ακόμα και ακυρώσεις των οικονομικών τους απαιτήσεων από τις εν λόγω εταιρίες.

- Απάτη στον ενδοκοινοτικό ΦΠΑ.
- Έχουν αναπτυχθεί διάφορες μορφές απάτης στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές με σκοπό τη μη απόδοση του ΦΠΑ ή την παράνομη επιστροφή του. Οι μορφές αυτές απάτης στο ΦΠΑ είναι γνωστές και καταγεγραμμένες από τις φορολογικές ελεγκτικές αρχές. Οι κυριότερες από αυτές είναι οι εικονικές ενδοκοινοτικές παραδόσεις, η απλή απάτη εξαφανισμένου έμπορου, η κυκλική απάτη τύπου Carousel κα. Οι νέα τάσεις που εμφανίζονται εντοπίζονται κυρίως στον χώρο της ενέργειας, όπως στα δικαιώματα εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, τα μέταλλα, και το φυσικό αέριο.
- Αγορά κερδισμένων τυχερών παιχνιδιών ΟΠΑΠ και λαχείων. Είναι αρκετά συνήθεις οι περιπτώσεις φορολογουμένων φυσικών προσώπων που προμηθεύονται μέσω υπαλλήλων του

ΟΠΑΠ, ιδιοκτητών πρακτορείων ΠΡΟΠΟ και με την βοήθεια διαφόρων μεσαζόντων, κερδισμένα λαχεία ή δελτία από διάφορα παιχνίδια του ΟΠΑΠ (Στοίχημα, ΚΙΝΟ, Τζόκερ, Λόττο) από πραγματικούς τυχερούς με σκοπό την χρησιμοποίησή τους για δικαιολόγηση των τεκμηρίων στις φορολογικές τους δηλώσεις, αλλά και εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.¹⁰

6.ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6.1.ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Έτσι, είναι ανάγκη, ανάγκη όλων μας, ανάγκη εθνική, η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και η καταπολέμησή της και αν ήταν δυνατόν έπρεπε να ομιλούμε για πάταξη της φοροδιαφυγής και όχι για περιορισμό ή περιστολή της. Το υφιστάμενο νομικό οπλοστάσιο της πολιτείας για τη φοροδιαφυγή, που έχει ληφθεί τα τελευταία τριάντα (30) χρόνια προβλέπει αυστηρότατα διοικητικά μέτρα, διοικητικές κυρώσεις, (πρόστιμα εξαντλητικά) και ποινικές κυρώσεις, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι είναι αρκετό για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, χρειάζεται όμως απλοποίηση, εκσυγχρονισμός και προσαρμογή στις σημερινές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες. Με βάση όλα τα παραπάνω, για την περιστολή της φοροδιαφυγής επιβάλλεται αφενός μεν ο περιορισμός και η συρρίκνωση των αρνητικών εκείνων παραγόντων οι οποίοι τη διατηρούν και τη συντηρούν, αφετέρου δε η δημιουργία θετικών θέσεων ακόμη και των ίδιων των πολιτών για την καταπολέμησή της. Έτσι, επιβάλλεται να ληφθούν πρακτικά μέτρα. Ειδικότερα, μεταξύ των άλλων, επιβάλλεται:

A. Το Κράτος να δημιουργήσει:

- Σταθερό απλοποιημένο φορολογικό πλαίσιο τόσο των φορολογικών υποχρεώσεων όσο και των φορολογικών ελέγχων.

¹⁰ www.capital.gr

- Εμπέδωση της φορολογικής συνείδησης αφενός μεν με την αναγνώριση και επιβράβευση των ειλικρινών φορολογούμενων, αφετέρου δε με την παροχή συστάσεων και υποδείξεων στους προληπτικούς ελέγχους όταν δεν προκύπτουν θέματα απόκρυψης φορολογητέας ύλης και γενικότερα θέματα φοροδιαφυγής.
- Κλίμα αμοιβαίας εμπιστοσύνης κράτους και πολιτών, μέσω των υπηρεσιών του, εμπέδωση αισθήματος δικαιοσύνης, διαφάνειας και ισότητας των πολιτών, όπως και αντικειμενικότητα και ισονομία στους φορολογικούς ελέγχους.
- Συντόμευση και όχι παράταση του χρόνου παραγραφής των φορολογικών υποθέσεων, που πολλές φορές οι επαγγελματίες υποχρεώνονται να μισθώνουν ακίνητα για τη διατήρηση των βιβλίων και στοιχείων, ενώ συγχρόνως η συσσώρευση πολλών χρήσεων ανέλεγκτων φορολογικών υποθέσεων, καθιστούν αδύνατο να εκπληρώσουν οι επαγγελματίες τις οικονομικές τους υποχρεώσεις.
- Επέκταση των εκπιπτόμενων δαπανών, για τις οποίες απαιτείται η έκδοση και η προσκόμιση δικαιολογητικών, έτσι ώστε να δημιουργούνται αντικρουόμενα φορολογικά συμφέροντα.
- Κατάργηση ορισμένων διατάξεων φοροαποφυγής και τεχνικής μείωσης των φορολογητέων κερδών, που πολλές φορές η φοροδιαφυγή έρχεται να λειτουργήσει ως κίνητρο αντιπερισπασμού των περιπτώσεων αυτών.
- Πλήρης μηχανοργάνωση των φορολογικών υπηρεσιών, αναδιάρθρωση του ελεγκτικού μηχανισμού, σύντομη επεξεργασία των υποβαλλόμενων φορολογικών στοιχείων, αποτελεσματική διασταύρωσή τους και εφαρμογή του ελεγκτικού συστήματος «ELENXIS» στις ΔΟΥ στα Ελεγκτικά Κέντρα και την ΥΠΕΕ, δηλαδή εφαρμογή του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος των ελεγκτικών υπηρεσιών.
- Δυνατότητα πρόσβασης των επαγγελματιών σε καταλόγους κυκλοφορούντων πλαστών ΑΦΜ και εικονικών τιμολογίων.
- Άμεση αντιμετώπιση και αμείλικτη τιμωρία των κρουσμάτων διαφθοράς.
- Επιβράβευση, αναγνώριση, ανάδειξη και καταξίωση των υπαλλήλων που διακρίνονται για το ήθος τους, την αξιοσύνη τους, την εργατικότητά τους, την επαγγελματική τους κατάρτιση και την άψογη συμπεριφορά στους πολίτες.

B. Οι επαγγελματίες να αντιληφθούν ότι:

- Για να απολαμβάνουν των αγαθών της πολιτείας πρέπει να συνεισφέρουν στα δημόσια βάρη, σύμφωνα με τη φοροδοτική τους δυνατότητα, έτσι επιβάλλεται να περιστείλουν τη φοροδιαφυγή.
- Με τη φοροδιαφυγή γίνονται αντικοινωνικοί, αφού διαπράττουν αδικήματα κατά του κοινωνικού συνόλου.
- Υποσκάπτουν τόσο τη δική τους θέση, όπως και τη θέση των παιδιών τους.
- Πρέπει να βλέπουν την πολιτεία και τις υπηρεσίες της με πνεύμα εμπιστοσύνης, κατανόησης και όχι καχυποψίας.

Γ. Οι πολίτες να έχουν:

- Ενεργό συμμετοχή στην καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, να αμύνονται και να ευαισθητοποιούνται στις καθημερινές συναλλαγές τους με το να ζητούν απλά τα φορολογικά στοιχεία των αγορών τους, δηλαδή τις αποδείξεις λιανικής πώλησης. Έτσι να γνωρίζουν ότι θα τους αντιπαρέχεται καλύτερη περίθαλψη, πρόνοια και βελτίωση των οικονομικών τους παροχών.

ΜΕΤΡΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ :

Φορολογική αστυνομία με 100 «φρουρούς» συστήνει άμεσα η κυβέρνηση για να «συλλάβει» τη φοροδιαφυγή, να αντιμετωπίσει τη διαφθορά στο Δημόσιο και να δεισδύσει στα κυκλώματα που ξεπλένουν «μαύρο» χρήμα από φοροδιαφυγή, λαθρεμπόριο και εγκληματικές ενέργειες. Ταυτόχρονα, δημιουργεί μηχανισμό για τον αποτελεσματικό έλεγχο του «πόθεν έσχες» όλων των φορολογούμενων.

Βασικό εργαλείο αναμένεται να αποτελέσει το έντυπο της φορολογικής δήλωσης, το οποίο θα αναμορφωθεί και θα ζητά από τους φορολογούμενους να δηλώσουν περισσότερα στοιχεία για τα εισοδήματά τους και τα περιουσιακά τους στοιχεία. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται ακόμη και το

ενδεχόμενο οι φορολογούμενοι να δηλώνουν υποχρεωτικά στην εφορία τυχόν μεγάλες καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς.

Το πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος θα γίνει με τη δημιουργία ανεξάρτητου Σώματος αδιάφθορων στο υπουργείο Προστασίας του Πολίτη.

Οι 100 αστυνομικοί που θα προσληφθούν για να στελεχώσουν την νέα υπηρεσία θα αποτελούν την «ελίτ» της Αστυνομίας. Θα είναι υπάλληλοι υψηλών προσόντων και προδιαγραφών, όλοι με μεταπτυχιακές σπουδές και γνώσεις στην αντιμετώπιση του οικονομικού εγκλήματος.

Φορολογική αστυνομία

Το νέο σώμα που ρίχνει η κυβέρνηση στον πόλεμο κατά της φοροδιαφυγής και του οικονομικού εγκλήματος, θα έχει μεγάλες εξουσίες αλλά και τη δυνατότητα πρόσβασης σε δημόσια και ιδιωτικά αρχεία, χωρίς να δεσμεύεται από το φορολογικό απόρρητο.

Πιο συγκεκριμένα, οι 100 αστυνομικοί:

- Θα μπορούν να έχουν άμεση πρόσβαση σε τραπεζικούς λογαριασμούς, περιουσιακά και φορολογικά στοιχεία των πολιτών.

- Θα ελέγχουν ανά πάσα στιγμή το «πόθεν έσχες» όλων των φορολογουμένων. Από «κόσκινο» θα περνούν οι φορολογικές δηλώσεις φορολογούμενων που ενώ εμφανίζουν στην εφορία εισοδήματα «φτώχειας» έχουν στην κατοχή τους μεγάλες κατοικίες, ακριβά αυτοκίνητα ή και σκάφος αναψυχής. Για το λόγο αυτό, το υπουργείο Οικονομικών «απενεργοποιεί» το μηχανισμό των τεκμηρίων διαβίωσης. Όπως αναφέρει κορυφαίο στέλεχος ελάχιστα έχει αποδώσει μέχρι σήμερα καθώς οι φορολογούμενοι βρίσκουν τρόπους να καλύπτουν τα τεκμήρια και να ξεγλιστρούν από την «απόχη» της Εφορίας. Θα ελέγχουν την περιουσιακή κατάσταση και το «πόθεν έσχες» όλων των φορο-ελεγκτών, διευθυντών, προϊσταμένων και υπαλλήλων εφοριών, τελωνείων, κτηματικών υπηρεσιών και άλλων υπηρεσιών του Δημοσίου. Στο πλαίσιο αυτό, όλοι οι υπάλληλοι του υπουργείου Οικονομικών

σε πρώτη φάση θα υποχρεωθούν να υποβάλουν στην υπηρεσία δήλωση περιουσιακής κατάστασης.

- Θα διενεργούν προκαταρτικές έρευνες, ένορκες διοικητικές εξετάσεις και ανακρίσεις για πειθαρχικά παραπτώματα που αφορούν απάτες, κακοδιοίκηση, διαφθορά, χρηματισμό, εκβιασμούς.

- Θα διενεργούν επιτόπιους ελέγχους σε υπηρεσίες του Δημοσίου όπου έχουν αναπτυχθεί εστίες διαφθοράς (νοσοκομεία, πολεοδομίες, δήμοι κ.λπ.)

- Θα διερευνούν υποθέσεις εκβιασμών μέσω του διαδικτύου.

Στο στόχαστρο θα βρεθούν και οι υψηλού κινδύνου επαγγελματικές δραστηριότητες, που περιλαμβάνουν κάθε είδους εταιρείες και ελεύθερους επαγγελματίες που ασχολούνται με φορολογικές, κτηματομεσιτικές και επενδυτικές υπηρεσίες και συμβουλές. Στο μικροσκόπιο μπαίνουν οι ηλεκτρονικές δημοπρασίες και τα τυχερά παιχνίδια, όπου κατά τεκμήριο χρησιμοποιούνται για τη νομιμοποίηση παράνομων εισοδημάτων.

Σώμα «αδιάφθορων» νέας εποχής

Η ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών δρομολογεί ριζικές αλλαγές στον φοροελεγκτικό και εισπρακτικό μηχανισμό. Η Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων θα λειτουργεί με διευρυμένες αρμοδιότητες και θα αποτελέσει την αιχμή του δόρατος για όλο τον ελεγκτικό μηχανισμό του υπουργείου.

Στόχος του οικονομικού επιτελείου είναι η δημιουργία μιας σύγχρονης υπηρεσίας η οποία θα υποστηριχθεί από τα σύγχρονα πληροφορικά συστήματα (Taxis, ICIS, Elenxis) της Γενικής Γραμματείας Πληροφορικών Συστημάτων και θα στελεχωθεί από έμπειρους ελεγκτές και ειδικό επιστημονικό προσωπικό που θα μπορεί να ελέγχει τους ισολογισμούς των επιχειρήσεων, να αντιλαμβάνεται τα χρηματιστηριακά «παιχνίδια» και τον ηλεκτρονικό τζόγο. Το υπουργείο Οικονομικών επιστρατεύει της ΥΠΕΕ για τον εντοπισμό φορολογούμενων που αποκτούν ακίνητα μεγάλης αξίας, ακριβά

αυτοκίνητα και σκάφη αναψυχής ενώ τα εισοδήματά τους και η επαγγελματική τους δραστηριότητα δεν δικαιολογεί την απόκτηση μεγάλων περιουσιακών στοιχείων.

Point System στους ελέγχους

Τι περιλαμβάνει το σχέδιο της κυβέρνησης:

- Εφαρμογή αντικειμενικού συστήματος επιλογής των υποθέσεων που ελέγχονται (point system), ώστε να εντοπίζονται και να ελέγχονται τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα υψηλού κινδύνου ως προς τη φοροδιαφυγή. Με το νέο σύστημα θεσπίζονται μόρια για κάθε φορολογική παράβαση, το άθροισμα των οποίων θα καθορίζει: α) ποιες επιχειρήσεις θα ελέγχονται αλλά και β) πόσο θα προσαυξάνονται τα ακαθάριστα έσοδα στις περιπτώσεις που εντοπίζονται παραβάσεις
- Άμεση επιβολή αυστηρών διοικητικών κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεων.
- Όλες οι επαγγελματικές συναλλαγές καθώς και οι συναλλαγές με offshore εταιρίες θα περνούν μέσω τραπεζικών λογαριασμών.
- Υποχρέωση διατήρησης επαγγελματικών λογαριασμών στις τράπεζες και διασύνδεσή τους.
- Εφαρμογή του καθολικού πόθεν έσχες στον έλεγχο.
- Διασύνδεση του Taxis με τα πληροφορικά συστήματα των φορέων κοινωνικής ασφάλισης και άλλων υπηρεσιών.¹¹

¹¹ www.e-forologia.gr

Επιπλέον μέτρα

Τέσσερα νέα μέτρα τα οποία εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν στον περιορισμό της φοροδιαφυγής και στην αύξηση των εσόδων του δημοσίου ετοιμάζεται να θέσει σε εφαρμογή το υπουργείο Οικονομικών . Μεταξύ αυτών θα είναι η μείωση στα 500 ευρώ από 1.500 ευρώ που είναι σήμερα το υψηλότερο ποσό που προβλέπεται για τις συναλλαγές που ισχύουν στο εμπόριο με μετρητά , στον αυστηρότερο έλεγχο των off shore εταιριών , και μεγαλύτερος έλεγχος των ελεγκτικών υπηρεσιών στις δόσεις των στεγαστικών δανείων καθώς εκτιμάται ότι δεν δηλώνονται στις φορολογικές δηλώσεις. Σύμφωνα με πηγές του υπουργείου Οικονομικών :

- Οι υποχρεωτικές συναλλαγές με κάρτες, επιταγές, μεταφορές χρημάτων από τραπεζικούς λογαριασμούς θα αφορά ποσά άνω των 500 ευρώ από 1.500 ευρώ που είναι σήμερα.
- Offshore εταιρείες: Θα δοθεί βαρύτητα στην πραγματική διοίκηση της επιχείρησης, δηλαδή σε αυτόν που ασκεί τον έλεγχο και πραγματοποιεί τις συναλλαγές
- Δόσεις δανείων: Οι δόσεις των δανείων επειδή είναι τεκμήριο πολλοί αποφεύγουν να τις δηλώσουν . Έτσι από εδώ και στο εξής θα γίνεται διασταύρωση των δόσεων με τα στοιχεία των τραπεζών Στην περίπτωση που διαπιστώνεται ότι η αποπληρωμή των δόσεων των δανείων γίνεται με αδήλωτα εισοδήματα θα επιβάλλονται πρόσθετοι φόροι.
- Μισθωτοί και συνταξιούχοι θα έχουν πλέον το δικό τους φάκελο στην εφορία. Στον φάκελο αυτό θα αναγράφονται όλες οι ετήσιες δαπάνες από τα ιδιωτικά σχολεία έως την ΔΕΗ και τον ΟΤΕ. Επίσης θα υπάρχουν οι καταθέσεις οι τόκοι των καταθέσεων κλπ . Η οποιαδήποτε αλλαγή θα καταγράφεται έτσι ώστε να δικαιολογείται η μεταβολή του ετήσιου εισοδήματος¹²

6.2.ΠΟΙΝΕΣ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΑ

¹² www.gus.gr

Θεσπίζεται ως διαρκές και επομένως, ως συνεχές αυτόφωρο, το αδίκημα της μη καταβολής ληξιπρόθεσμων χρεών προς το Δημόσιο, αλλά με χρόνο τέλεσης του αδικήματος το χρονικό διάστημα από την παρέλευση των τεσσάρων μηνών από τότε που έγιναν ληξιπρόθεσμα μέχρι τη συμπλήρωση χρόνου ίσου με το 1/3 της προθεσμίας παραγραφής. Δηλαδή για χρονικό διάστημα 20 μηνών από τότε που παρήλθε χρόνος 4 μηνών από την ημερομηνία που κατέστησαν ληξιπρόθεσμα (Παράδειγμα: χρέος που έγινε ληξιπρόθεσμο την 31-1-2011. Από την 1-6-2011 αρχίζει να «μετράει» το 20μηνο του αυτοφώρου που λήγει στις 28-3-2012).

Αυξάνονται οι ποινές:

- Μέχρι 5.000 ευρώ δεν υπάρχει ποινικό αδίκημα
- Από 5.000 - 10.000 ευρώ, επιβάλλεται φυλάκιση έως 1 έτος.
- Από 10.000 - 50.000 ευρώ, επιβάλλεται φυλάκιση 6 τουλάχιστον μήνες.
- Από 50.000 έως 150.000 ευρώ, επιβάλλεται φυλάκιση 1 τουλάχιστον έτος.
- Από 150.000 ευρώ και άνω, επιβάλλεται φυλάκιση 3 τουλάχιστον έτη.

Αν το ποσό που οφείλεται στο Δημόσιο εξοφληθεί μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης σε οποιονδήποτε βαθμό, η πράξη μπορεί να κριθεί ατιμώρητη.

Πώς ασκείται η ποινική δίωξη

Ο Προϊστάμενος της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. ή του Τελωνείου υποβάλει αίτηση με πίνακα χρεών προς τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών της έδρας της Δ.Ο.Υ. ή του Τελωνείου, ο οποίος ασκεί την ποινική δίωξη. Αν δεν υποβληθεί τέτοια αίτηση, δεν ασκείται ποινική δίωξη.

Αν η αίτηση υποβληθεί μέσα στο χρονικό διάστημα των 20 μηνών που το αδίκημα είναι αυτόφωρο, ο εισαγγελέας κρίνει κατά πόσο θα τον παραπέμψει να δικάσσει με την αυτόφωρη διαδικασία δηλαδή χωρίς καμμία προδικασία

στο ακροατήριο του μονομελούς ή του τριμελούς πλημμελειοδικείου, ανάλογα, συνήθως σε δικάσιμο μετά από 15 ημέρες.

Αν υποβληθεί αίτηση, αλλά έχει παρέλθει το 20μηνο του αυτοφώρου, τότε ο εισαγγελέας εάν δεν διατάξει προανάκριση, μπορεί να παραπέμψει τον κατηγορούμενο με κλητήριο θέσπισμα απευθείας στο ακροατήριο.

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Θεσπίζεται ως διαρκές και επομένως ως συνεχές αυτόφωρο, το αδίκημα της φοροδιαφυγής με την παράλειψη υποβολής ή την υποβολή ανακριβούς δήλωσης στη φορολογία εισοδήματος, εφόσον από την παράλειψη ή των ανακρίβεια της δήλωσης δεν αποδόθηκε ο οφειλόμενος φόρος.

- Μέχρι 15.000 ευρώ δεν υπάρχει ποινικό αδίκημα.
- Από 15.000 - 150.000 ευρώ, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον 1 έτους.
- Από 150.000 ευρώ και άνω, επιβάλλεται από 5 ως 20 χρόνια κάθειρξη.

Χρόνος τέλεσης του αδικήματος αυτού είναι το χρονικό διάστημα από την ημέρα κατά την οποία για πρώτη φορά όφειλε να ενεργήσει ο υπαίτιος μέχρι τη συμπλήρωση χρόνου αντίστοιχου με το 1/3 της κατά περίπτωση προβλεπόμενης προθεσμίας παραγραφής, δηλαδή στα πλημμελήματα 20 μήνες και στα κακουργήματα 5 χρόνια από τότε που παρέλειψε να υποβάλει ή υπέβαλε ανακριβή δήλωση.

Πώς ασκείται η ποινική δίωξη

Ο Προϊστάμενος της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. ή της υπηρεσίας που διενήργησε τον έλεγχο (π.χ. ΣΔΟΕ, ΔΕΚ ή ΠΕΚ) ή Προϊστάμενος της Γενικής Δ/σης Φορολογικών Ελέγχων καλεί το φορολογούμενο σε διοικητική επίλυση της διαφοράς.

Αν ασκήσει προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια, η ποινική δίωξη δεν αρχίζει προτού να τελεσιδικήσει η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου.

Αν δεν ασκηθεί προσφυγή, η ποινική δίωξη αρχίζει μόλις περάσουν 60 ημέρες για την άσκησή της.

Εξαιρετικά, στα κακουργήματα αυτής της περίπτωσης, ο Εισαγγελέας Οικονομικού Εγκλήματος μπορεί να παραγγείλει την άμεση άσκηση ποινικής δίωξης, χωρίς δηλαδή να αναμένεται τελεσίδικη απόφαση από τα διοικητικά δικαστήρια ή ακόμη και χωρίς να παρέχεται δυνατότητα συμβιβασμού στο φορολογούμενο.

Και αυτό γιατί οι διαφορές που ανακύπτουν στη φορολογία του εισοδήματος είναι πολύπλοκες και σύνθετες και δεν επιτρέπουν συνήθως τη διεξαγωγή ποινικής δίκης, χωρίς να έχει ξεκαθαριστεί από τα διοικητικά (φορολογικά) δικαστήρια, η διαφορά. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όμως, όταν κατά την κρίση του Εισαγγελέα Οικονομικού Εγκλήματος, η διαφορά ως προς το φορολογικό της κομμάτι είναι απλή και το αδίκημα που έχει τελεστεί τιμωρείται σε βαθμό κακουργήματος, δηλαδή ο φόρος που δεν αποδόθηκε υπερβαίνει τις 150.000 ευρώ, ο Εισαγγελέας μπορεί να ζητήσει την άμεση άσκηση ποινικής δίωξης, οπότε, επειδή πρόκειται για κακούργημα, μπορούν να εφαρμόζονται τα εξής:

- Αν δεν έχει παρέλθει η πενταετία του διαρκούς και αυτοφώρου από τότε που δεν υπέβαλε ή υπέβαλε ανακριβή δήλωση, ο αρμόδιος Εισαγγελέας πρωτοδικών μπορεί να εκδώσει ένταλμα σύλληψης.
- Ο συλληφθείς οδηγείται στον Εισαγγελέα το αργότερο μέσα σε 24 ώρες από τη σύλληψή του.
- Αν κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πιθανώς να διαπράξει και άλλα εγκλήματα μπορεί να διαταχθεί η προσωρινή του κράτηση (προφυλάκιση).

- Ακολουθώντας, διατάσσεται τακτική ανάκριση. Κατά τα λοιπά, ακολουθείται η διαδικασία που προβλέπει ο Κώδικας Ποινικής Δικαιοσύνης προκειμένου περί κακουργημάτων.
- Αν έχει παρέλθει η 5ετία του αυτοφώρου, ακολουθείται η ίδια διαδικασία πλην του εντάλματος σύλληψης από τον Εισαγγελέα.¹³

ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ ΣΤΟΝ ΦΠΑ

Θεσπίζεται ως διαρκές και επομένως ως συνεχές αυτόφωρο, το αδίκημα της φοροδιαφυγής για μη απόδοση ή ανακριβή απόδοση Φ.Π.Α., Φ.Μ.Υ. και λοιπών παρακρατούμενων φόρων, τελών ή εισφορών.

- Από 1 - 3.000 ευρώ, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον 10 ημερών.
- Από 3.000 - 75.000 ευρώ, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον 1 έτους.
- Από 75.000 ευρώ και άνω, επιβάλλεται από 5 ως 20 χρόνια κάθειρξης.

Χρόνος τέλεσης του αδικήματος είναι το χρονικό διάστημα από την ημέρα κατά την οποία για πρώτη φορά όφειλε να ενεργήσει ο υπαίτιος μέχρι τη συμπλήρωση χρόνου αντίστοιχου με το 1/3 της κατά περίπτωση προβλεπόμενης προθεσμίας παραγραφής, δηλαδή στα πλημμελήματα 20 μήνες και στα κακουργήματα 5 χρόνια από τότε που δεν απέδωσε ή απέδωσε ανακριβώς Φ.Π.Α., Φ.Μ.Υ. κ.λπ.

Πώς ασκείται η ποινική δίωξη

Στα κακουργήματα η μηνυτήρια αναφορά υποβάλλεται από το όργανο που έκανε τον έλεγχο αμέσως, χωρίς να παρέχεται προθεσμία για συμβιβασμό και ανεξάρτητα αν αυτός ασκήσει προσφυγή στα διοικητικά (φορολογικά) δικαστήρια. Κατά τα λοιπά, ακολουθείται η ίδια διαδικασία (ανάλογα με το εάν

¹³ ΓΙΩΡΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΟΜΑΝΩΛΑΚΗΣ

έχει παρέλθει ή όχι ο χρόνος τέλεσης του αδικήματος ως αυτοφώρου), που ακολουθείται και στα κακουργήματα του εισοδήματος.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις η μηνυτήρια αναφορά υποβάλλεται αμέσως και στα πλημμελήματα των αδικημάτων αυτών, όταν ο έλεγχος με βάση τον οποίο διαπιστώθηκαν είχε διαταχθεί για την ημερομηνία που διενεργήθηκε, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Στις άλλες περιπτώσεις των πλημμελημάτων δηλ. όταν το αδίκημα διαπιστώθηκε με τους κοινούς ελέγχους που διενεργούνται, η μηνυτήρια αναφορά υποβάλλεται μέσα σε ένα μήνα αφού περάσουν οι 60 ημέρες για το διοικητικό συμβιβασμό της διαφοράς.

Στα πλημμελήματα, αν η ποινική δίωξη ασκηθεί μέσα στο χρόνο του αυτοφώρου (20 μήνες), ο εισαγγελέας κρίνει κατά πόσο θα τον παραπέμψει να δικαστεί με την αυτόφωρη διαδικασία δηλαδή χωρίς καμμία προδικασία στο ακροατήριο του μονομελούς ή του τριμελούς πλημμελειοδικείου, ανάλογα, συνήθως σε δικάσιμο μετά από 15 ημέρες.

Αν έχει παρέλθει το 20μηνο του αυτοφώρου, τότε ο εισαγγελέας εάν δεν διατάξει προανάκριση, μπορεί να παραπέμψει τον κατηγορούμενο με κλητήριο θέσπισμα απευθείας στο ακροατήριο.

ΕΙΚΟΝΙΚΑ - ΠΛΑΣΤΑ - ΝΟΘΕΥΜΕΝΑ

Ο χαρακτήρας του αδικήματος παραμένει στιγμιαίος.

- Από 1 - 3.000 ευρώ, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον 3 μηνών.
- Από 3.000 - 150.000 ευρώ, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον 1 έτους.
- Από 150.000 ευρώ και άνω, επιβάλλεται από 5 ως 20 χρόνια κάθειρξη.

Πώς ασκείται η ποινική δίωξη

Στα πλημμελήματα, η μηνυτήρια αναφορά υποβάλλεται μέσα σε 1 μήνα από την πάροδο άπρακτης της προθεσμίας διοικητικού συμβιβασμού, ανεξάρτητα αν ασκήθηκε προσφυγή στα διοικητικά (φορολογικά) δικαστήρια.

Στα κακουργήματα, η ποινική δίωξη ασκείται αμέσως, χωρίς να του παρέχεται προθεσμία για συμβιβασμό και ανεξάρτητα από το αν έχει ασκήσει προσφυγή στα διοικητικά (φορολογικά) δικαστήρια.

Κατά τα λοιπά ακολουθείται η διαδικασία για τα μη αυτόφωρα πλημμελήματα και κακουργήματα.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

1. Στα αδικήματα των παρακρατούμενων (Φ.Π.Α., Φ.Μ.Υ. κ.λπ.), αν η κατακράτηση των οφειλόμενων φόρων δεν υπερβαίνει το ένα έτος και καταβληθούν οι οφειλόμενοι φόροι, ο κατηγορούμενος απαλλάσσεται. Επίσης, αν αυτός καταβάλει μετά τη συμπλήρωση έτους, αλλά προτού λήξει η διαδικασία του ποινικού δικαστηρίου στον πρώτο βαθμό, του επιβάλλεται ποινή μειωμένη.

2. Στα αδικήματα του εισοδήματος και των παρακρατούμενων (Φ.Π.Α., Φ.Μ.Υ. κ.λπ.) λαμβάνεται υπόψη για την επιμέτρηση της ποινής ως επιβαρυντικός παράγοντας, η διάρκεια της απόκρυψης ή της παρακράτησης.

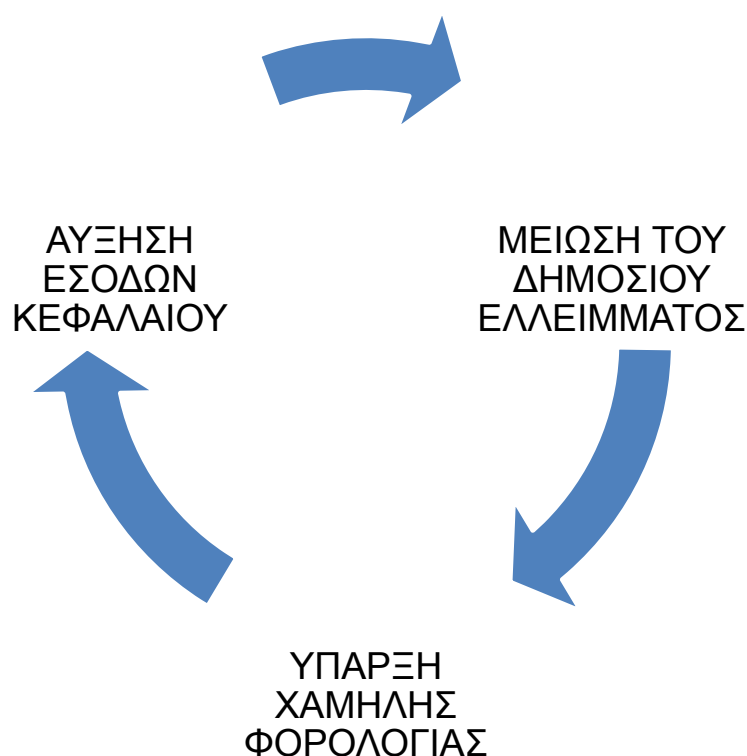
3. Στα πλημμελήματα χωρεί μετατροπή ή αναστολή της ποινής, εφόσον διαπράττονται για πρώτη φορά. Δεν χωρεί μετατροπή ή αναστολή εκτέλεσης της ποινής σε περίπτωση δεύτερης και κάθε περαιτέρω υποτροπής. Η μετατροπή της ποινής, στις περιπτώσεις που αυτό γίνεται με ελάχιστο ποσό ανά ημέρα εξαγοράς τα 20 ευρώ και ανώτατο τα 100 ευρώ (αντί 3 ως 100 ευρώ που ισχύει σήμερα).

4. Η διαδικασία για την άσκηση ποινικής δίωξης δεν αρχίζει, αν αυτός κατά του οποίου πρόκειται να ασκηθεί η ποινική δίωξη έχει κατά του Δημοσίου βέβαιη και εκκαθαρισμένη απαίτηση, ποσού ίσου ή μεγαλύτερου από αυτό για το οποίο επρόκειτο να ασκηθεί η ποινική δίωξη.

5. Στα κακουργήματα λαμβάνεται υπόψη για τον ανασταλτικό χαρακτήρα της έφεσης, η καταβολή από τον κατηγορούμενο των οφειλομένων φόρων, τελών ή εισφορών με τις κάθε είδους προβλεπόμενες προσαυξήσεις, τέλη και πρόστιμα επί αυτών.¹⁴

6.3.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μέσα από την εργασία συμπεραίνουμε ότι εάν περιοριστεί η φοροδιαφυγή θα έχουμε αύξηση των εσόδων κεφαλαίου που θα επιφέρει μείωση του δημοσίου ελλείμματος, εφ' όσον το κράτος θα εισπράττει τα χρήματα που του αναλογούν, με αποτέλεσμα το κράτος να μην επιβαρύνει τους πολίτες με υψηλότερη φορολογία.

Εν κατακλείδι, η συνολική πάταξη της φοροδιαφυγής είναι πρακτικά αδύνατη, ο περιορισμός όμως και η περιστολή της είναι δυνατόν και επιβάλλεται να

¹⁴ www.enet.gr

γίνει με νέα, συμπληρωματικής μορφής, δομικά μέτρα και εντατικοποίηση με αποτελεσματικότητα των φορολογικών υπηρεσιών και ιδίως των υπηρεσιών του προληπτικού ελέγχου. Η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής επιβάλλεται πλέον ως εθνική ανάγκη, κυρίως για την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία της χώρας. Η γνώμη που θέλει την ανάπτυξη της φορολογικής συνείδησης των πολιτών, ίσως αργήσει ακόμη πάρα πολύ, προς το παρόν χρειάζονται αποτελεσματικότερα και τελεσφορότερα μέτρα.¹⁵

¹⁵ ΗΛΙΑΣ Κ.ΑΡΓΥΡΟΣ

ΑΝΑΦΟΡΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- www.foreignpress-gr,2009
- www.prosvasis.com- Ηλίας Κ. Αργυρός,τ. Διευθυντής Υπουργείου Οικονομικών,τ. Ειδικός Γραμματέας ΣΔΟΕ – ΥΠΕΕ,2009
- Ο κ. Μιχάλης Α. Τιβέριος,καθηγητής Κλασικής Αρχαιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
- Δημήτρης Πίσσας, 2006, The Phenomenon of Tax Evasion: a Survey, Working paper.
- www.asxetos.gr,2009
- Έλενα Λάσκαρη,2009,ρεπορταζ
- Μαρία Βουργάνα,2009,ρεπορταζ
- www.avgi.gr,2009
- Ηλίας Ρουσάκης, Γεν. Διευθυντή Υπ. Οικονομίας & Οικονομικών επί τιμή,2007
- www.capital.gr,2013
- www.e-forologia.gr
- www.prosvasis.com- Ηλίας Κ. Αργυρός,τ. Διευθυντής Υπουργείου Οικονομικών,τ. Ειδικός Γραμματέας ΣΔΟΕ – ΥΠΕΕ,2009
- www.gus.gr, 2009, [πηγή](#) ,Ημερησία
- Γιώργος Δημητρομανωλάκης,2013,ρεπορταζ
- www.enet.gr,2011
- www.prosvasis.com- Ηλίας Κ. Αργυρός,τ. Διευθυντής Υπουργείου Οικονομικών,τ. Ειδικός Γραμματέας ΣΔΟΕ – ΥΠΕΕ,2009